

بلوچی

۵ صف

مليين سرود

دا عزت د هر افغان دی	دا وطن افغانستان دی
هر بچی یې قهرمان دی	کور د سولې کور د تورې
د بلوڅو د ازبکو	دا وطن د ټولو کور دی
د ترکمنو د تاجکو	د پښتون او هزاره وو
پامیریان، نورستانیان	ورسره عرب، گوجر دي
هم ایماق، هم پشه یان	براهوي دي، قزلباش دي
لکه لمر پر شنه آسمان	دا هېواد به تل ځلېږي
لکه زړه وي جاویدان	په سینه کې د آسیا به
وایو الله اکبر وایو الله اکبر	نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بلوچی

پنجم صنف

چاپی سال: هـ. ش. ۱۳۹۹

کتابی درستی کنگ

مضمون: بلوچیی زوان

نویسوکان: تعلیمین نصابی بلوچیی بهری نویسوکین ډل.

ایدت کنوک: بلوچیی زوانی در سیین کتابانی نویسوکین ډل.

صنف: پنچم

متنی زوان: بلوچی

دیمیری دیوک: تعلیمین نصابی دیمیری و درسیین کتابانی لیکگی مزین ریاست.

شینگ کنوک: معارفی وزارتی عامه ین آگاهی و ارتباطی ریاست.

چاپی سال: هجری شمسی ۱۳۹۹

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

درسیین کتابانی چاپ، بهر وبها کنگی حک په افغانستانی اسلامیین جمهوریی معارفی وزارت

ساتتگنت. به بازارا زیتن و بها کنگش منع انت گون خلافان قانونیین سلوکی بیت.

معارفی وزیري پيگام

اقرا با سم ربك

پاكين خالقئ با زين حمد و ستا كه اماره هستي دات و وټن و نمشته كرتئ مزين نعمتي واوند كرت و بازين درود په خاتم رسول حضرت محمد مصطفی ﷺ كه خداوند ﷻ ي اولي پيگام په آبي (وټن) انت. چوكه په درستان روش ودرانت. هجري شمسي ۱۳۹۷ سال به معارفي سالي ناما نام گپتگ بوت. پميشا به امي و طنا به تعليم ورود ښځي نظامي جتاجتايين بهران بازين بنياديين بدل بوگي كيت: معلم، وانديگ، كتاب، مكتب، اداره و ماس و پساني شورا افغانستاني معارفي شش بنياديين بهرزانتيگه بنت كه به وطني تعليم ورودينگي ود وديمرپيا مزين تاثيري دارنت. به انچين قسمت جوړ كنوكين و هدي، افغانستاني معارفي رهبربري مزين خانواده تعهد كړته كه به وطني تعليم ورودينگي انونين نظامي ود و ديمرپيا بنياديين بدل بوگي يياريت.

شه همي روگها تعليمين نصابي اصلاح وديمرپي شه معارفي وزارتئ سرئ كاران انت. به اي بهرا تعليمين نصابي اصلاح و ديمرپي، كتاباني مزند و محتوي گهپودي و به مكاتب و مدرسه ان، سر كاري و خصوصين بنيادان درسين كتاباني رسينتن و بهركرتن به معارفي وزارتئ پروگراماني اولسرا جاه داريت. اما باوردان، اگه كتاب جوانين كيفيتي داشتگ مه بنت، وطني تعليمين سك و پرواكن مخسدانا به دستا آورتيگه نه كنن.

په يات بوتگين مخسداني به دستا آورتن و يك كاريين هيل زورگين نظامي رسگا شه مچين وطني دلسو چين معلم و مدرس و زانگ و كمالي واوندين مديران كه آيوكن نسلي رودينوك انت، په عزتداريه لوتن كه په اي درسين كتابي هيل داتن و آبي مزند و محتوي رسينتنا به امي عزيزين فرزندان شه هررازي كوشستي پدا مه كنزنت و به كاري و سرپدين نسلي تعليم ورودينگا گون ديني و مليين ارزشتان گون ايراد گروكين فكري كوشست بكننت. هر روچ سر تعهد و ذمه واريي منگي نوک كرتنا گون اي نيتاسبخ داتنا بناكننت كه به زوتين آيوكي عزيزين و انديگ، تاثير دارين روديتنگ بوتگين شهروند و آبات و ديما شتگين افغانستاني جوړكنوك بنت.

همي رازشه عزيز ودوستين وانديگان كه وطني باندي روچي پرارزشين پيه و سرمايه انت لوتين كه رساكا مه شموشت و په باز ادب و احترام گون علمين پټ و پولی شه عزيزين معلماني سبخا په جواني كټ بزورنت ووتی عزتمندين معلمئ زانگ و علمي اوشگ چين بنت.

گلپسرا شه وطني هيل ديوكين كارزانتان، تعليم ورودينگي دانديگان و تعليمين نصابي فنين بهري همكاران كه په اي درسين كتابي بريبركرتنا شپ و روچ كوشست كرتگش قدر كړته وشه مزين خالقئ دربارا په آوان به اي پاك وانسان جوړ كنوكين راها سوب وكاميايه لوتين.

به يك معياري وديماشتگين معارفي نظامي دسترسي و آبات و ديماشتگين افغانستاني رسگي اوميتا كه سرپد، آزات و آسوده حالين شهرونداني واوند ييت.

دكتور محمد ميرويس بلخي

معارفي وزير

دیم	سرگال	اشمار
۱	خدا "ج"	۱
۵	حضرت محمد "ص"	۲
۹	نیکین کار	۳
۱۳	همسرو گئی حک	۴
۱۷	بش وزولانی ساتن	۵
۲۱	واکسین کُرتن	۶
۲۵	زرنجی شار	۷
۲۹	آسمانک	۸
۳۳	گون انسانان مهر	۹
۳۷	مَتل و گالوار	۱۰
۴۱	کاری کپ	۱۱
۴۶	خان محمد سماجی	۱۲
۵۰	تلویزیون	۱۳
۵۴	وطنی آباتی	۱۴
۵۸	دمو کراسی	۱۵
۶۲	اسوتی	۱۶
۶۶	علم روشنی انت	۱۷
۷۰	جوانین ورگی	۱۸
۷۴	درایی	۱۹
۷۸	موزیم	۲۰

دیم	سرگال	اشمار
۸۲	پارلمان	۲۱
۸۶	غالی گواپی	۲۲
۹۰	مهمانانی عزتداری	۲۳
۹۴	ویتامین	۲۴
۹۸	نسواری تاوان	۲۵
۱۰۲	کسانین زاگ	۲۶
۱۰۶	نکل	۲۷
۱۱۰	بزانت بلد	۲۸
۱۱۵	معارفی ترانه	۲۹

خداوند ﷻ

مخسد:

- ✱ وانندگ بواننت وبلكنت.
- ✱ بزانتت كه هر چيا خداوند ﷻ ودي كرته.
- ✱ اما خداوند ﷻ بندگن و آيرا عبادته كنن.
- ✱ مقداري قيدا بزانتت و درست كننت.

جست:

- اي مچين جهاناي كئ ودي كرته؟
- اما كي بندگن؟
- هر چيي روزيا كيه رسينيت؟

خداوند^(ج) مچين جهانودي کرتگيت، آبي واك مزن انت. آ، انسان، حيوان، ڊگار، آسمان، جرودار، كوه و سنگ، ماه و روچ و گرد كايناتا ودي كرته خداوند (ج) اماره كه متي گل اتن ساه، جان وزوان دات، آشه هرچيا سي و سرپدانت.

آء هر چياودي كرته و هر چيي روزيادنت. خداوند(ج) وتي پيغمبر و قرآن مجيدا په امي راه نشان ديو كيا ديم داتگيت. به هر نفسي كه كشن، آبي نام به امي زواني سرا انت، هر چنكس صفت بكنن، به آحدو كچانا كه آيرا برازيت رستگه نه كنن.

اما مچ پاكين خداوند(ج) بندگي و عبادتا كنن و زانن كه بيدي آبي د گري انچين واكي نه داريت. به آبي درگها اميت دارن، چيزيكه امر كرته تسره رسينن وشه چيزيكه منع كرته دوريه كنن.

اما گون طيبه كلیمه گشتن، پنچ وهده نمازي وانتن، به روچگي ماها روچگي گپتن، زكاتي داتن و حجي شتنا مچين چيزيكه په اما فرض بوته تسره رسينن و پاكين خداوند^(ج) بندگيا كنن.

اما شه خداوند(ج) لوټن اماره واك ووس بدنت كه خيرو جوانين كارانا تسر برسینن وطني آباتي و ترخيي فكرابن، نيكي وجواني بكنن و كسي شه اما گندگي و پازابي مه گنديت.

- اي سبخي نوکين گالانا سپايگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکين سبخا بوانيت.
- پنچ ډل بيت و گون وت په خداوند(ج) واك و مزني بارواهر بديت، شه هر ډلي يك يك واندگ به تختي پانادابه صنفی ديما بوشيت، رندا په وار په يكي آدگرئ رنگ، دروشم، مود و چهرگي باروا هير بدنت كه آيرا خداوند(ج) به وتي كدرتاداته.
- سبخا كرا ر بيتوار بوانت و گون اي گالان جالگي جملانا پوره بکنت.

ودی

مزن

هرچيا

روزیا

امی

دیم

خداوند(ج) مچین جهاننا _____ کرتگیت. آبی واک _____ انت آ _____
و دی کرتہ و هر چیی _____ دنت.
خداوند(ج) وتی پیغمبر و قرآن مجیدا په _____ راه نشان دیوکیا _____
داتگیت.

- سی واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین توارى بوانیت.
مقداری قید:
- مقداری قید حد و کچانا روشه کنت چو:
- کموکی، باز، گیشتر، بس، کم، لهتین، چیزی، مچ، مچین، درست، گیش، تیوگین، دراین،
گرد.
- سبخا بوانت و جائیکه مقداریین قیدی کلیمه گندت آوانی جملانا به وتی کتابچهان
بلکت.
- چیزیکه انون گشگه بیت په جوانی املا بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه، سوالیه و
ندائیه علامهانا بلت.

چنت جمله بلکت که به آوان گیش، گیشتر، لهتین و گرد کلیمه بیانت و مقداریین قیدا
نشان دینت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.
- ۱- خداوند(ج) اماره به چیا امر کرته؟
- ۲- خداوند(ج) اماره شه چیا منع کرته؟
- ۳- اما کی رمان زورن؟
- ۴- اما په کی وشنودیا کوششه کنن؟
- ۵- اما شه خداوند(ج) چی امیت دارن؟

- چیزیکه دیما شه جستان او شکنت سی وانندگ په رون شه بر په وتی دگه همراکان بگشیت.
- په ای گالان یک یک جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

مچین

صفت

امیت

نیکي

بن

لوتن

- سبخی ای بهرا «خداوند(ج) مچین جهاننا و دی کرتگیت، آیی واک مزن انت آ انسان، حیوان، دگار، آسمان، جرو دار، کوه وسنگ، ماه و روچ و گرد کایناتا و دی کرته. خداوند(ج) اما ره که مته گل اتن سا و جان وزوان دات آشه هر چیا سی و سرپدانت» په رون په برزین تواری بوانت.

حضرت محمد ﷺ

مخسد:

★ واندگ بوانت وبلکنت.

★ گون حضرت محمد ﷺ نیکین اخلاق و برزین صفتان گیشتر درستی بنت.

جست:

– ای عکسی باروا چیه زانت؟

– کی حضرت محمد ﷺ صفتانی باروا هبرداتگه کنت؟

الله پاک اسلامی مزین پیغمبر حضرت محمد ﷺ ابد مانین عزتی دات.
حضرت محمد ﷺ شه کسان سالیان نیکین اخلاق و جوانین تب و خوی واوند ات.
آگون و تی هم گوازی و ایشک و آشکی مردمان دوستی و مهر و محبت داشت. جامع
یکی شه حضرت محمد ﷺ هم گوازیان بازسلب، جنگره و بدخوین زاگی ات، به
گوازی و هدا مدام جیره و جنجاله کرت.

يک رو چي به گوازي و هدا جامح يک گونډوي جورينگا که باز جوانين زاگي ات بنا کرت. سرا گونډو حوصله کرت و هيچ چيزيه نه گشت، مگه جامح آيرانه اشته گلسرا جنگا بنا کرتنت. جامح و آبي همرا پدبه پد گونډوا آنکرا جتنت که سرو ديمي خون بست و پُچي درتنت. به همي وختا محمد ﷺ شه گسا آت و ديست که بي چارگين گونډوا لټ و کټه کنتت. همادما گونډوا شه آواني غضبا الاس کرت و آيرا گون وت به وتي گسا برت وای هبرا گون وتي ماسا گشت. آ مبارکي ماس، گونډوي ديما ششت و آبي پچاني حاک و پلکانا پاک کرت. محمد ﷺ ديما سوني وتي ماسا گردينت و گشت: ماسي جان، هما نوکين پُچانا که په من دوتگي گجانت؟ مني دوستي پُچ درتگنت، مني پچانا بيار و آبي گورا بکن. ماسي آبي پُچانا آورت و به آگونډوي گورا دات. آگونډين زاگ شه حضرت محمد ﷺ نيکي و مهربانيا بازوش بوت و وتي غم وُغصا شموشت.

- ای سبخئ نوکين گالانا سيايگ بکنت.
- دو وائندگ په رون ای سبخا بوانيت.
- پنج ډل بيت و گون وت په حضرت محمد ﷺ نيکين اخلاق و جوانن تب و خوی باروا هبريدت.
- پنج وائندگ په رون ای جستانا يک يک بگشت وشه هر ډلي يک وائندگي پسو بدنت.

- ۱- حضرت محمد ﷺ به کسان ساليا چونين اخلاق و خوی داشت؟
- ۲- جامح چونين زاگي ات؟
- ۳- دمیکه حضرت محمد ﷺ گونډوا شه آواني دستا الاس کرت گجا برت؟
- ۴- گونډو شه کي نيکيا وش بوت؟
- ۵- اما که حضرت محمد ﷺ امت ان بايد چونين خوو تبي داشتگ بن ؟

- سی واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

حالت و ترتیبی قید:

حالت و ترتیبی قید هما انت که فعلی (کاری) تسررسگی وړو ډولا نشانه دنت چو:
کرار، زو زو (زوت، زوت)، کرار کرار، جیان (په جستن)، سرا، هندان، ډل ډل، ناگتا، پدبه
پد، یک یک، بولک بولک، سراپ سراپ په گریوگ په دل جمعی، چاپ جنان، په زور،
په تراپ، ترند، تیز، کنپ و دگه چو:

ډل ډل شتنت.

یک یک آتنت.

په تیزی شتنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه سوالیه و ندائی
علامهانا بلت.

- سی واندگ په مهربانی و دلسوچیی که حضرت محمد ﷺ په بیگنائین گونډین زاگا
کرت په رون هبر بدنت.

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱- کئی گون وتی دوستان به سفرا همراه ات؟

۲- آچیه لوټنت؟

۳- اولی چی گشت؟

۴- دومی چی گشت؟

۵- سومی چی گشت؟

۶- وختیکه مچین په وت وظیفه گپنت چون بوت؟

- سئ وائندگ چیزیکه دیما شه جُستان او شکنت یکواردگه شه بر بگشیت.

- په ای گالان یک یک جمله جوړو به وتی کتابچهان بلکت.

سُلب

جوانین

الاس

واوند

- سبخئ ای بارا الله پاک اسلامئ مزین پیغمبر حضرت محمد ﷺ ابدمانین عزتی دات.

حضرت محمد ﷺ شه کسان سالیانیکین اخلاق و جوانین تب و خوی واوندات په رون په

برزین توارى بوانت.»

نیکین کار

مخسد:

- ★ وانندگ بواننت وبلکنت.
- ★ نیکین کاری کدرا بزانت.
- ★ وتراگون نیکین کارا هیل دینت.

جست:

- نیکین کار چه پیدگی داریت؟
- شه شما گجام یکین گیشتر به نیک کاریشه دگران سرانت؟

نیکین کاری آسروپا بازجوان انت، هر چنکس که مردم گون نیکین کارا خوبگیت به هما کچانا په وت و په دگران پیدگ وکت رسینگه کنت.

نیکین کاروړوړا تسر رستگه کنت که شه آوان مزین اجتماعیین تاثیر و دیه بیت کسیکه مزین واکي واوند انت و شه ای واکا په عدل و انصاف و دگرانی حکانی برجا بوتنا کاره گیت و یا یکی گون دگری په آیی سکی دورکرتنا کوپگه دنت ایش نیکین کار گشتگه بنت.

امی عزیزین هموطن به نیکی و نیکین کاران نام و تواری واوند انت و به هر جاگی برزین دستی دارنت.

باز محمد یکی شه وتی هلکی نیک کارین مردمان انت، آ به کشاری آپداری و گله و دانگی درو و دستگی وهداگون وتی هلکی کشارگران کمکه کنت و لهتین وختان هلکی ورنه هانا کتو کین پته دنت و سوگه کنت که و تراشه گندکین کاران دوربسات و نیکین کاری پدابگرت، پرچیکه نیکن کار پشیمانی نه داریت و وترا انچو خوبدیت که چیر کایی کسی چیزامه زورت اگه بازین واک و وسی دارت شه وتی واک و وسا په دگرانی نپ و کتا کار بگرت و ایشا بزانت که وشنام و سوبین کس هما انت که نیکین کارا نا تسره رسینت.

- ای سبخئی نو کین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نو کین سبخا بوانیت.
- پنج ډل بیت و هر ډلی گون وت په نیکن کاری با رواهر بدیت رندا په نیکین کارئ با روا به ای جالگئی یات بوتگین جاگهان یک یک کشک به وتی کتابچهان بلکت.

نیکین کار به راها

نیکین کار به مکتبا

نیکین کار به صنفا

نیکین کار به جائیکه زندگيه کنن.

- سى واندىگ اى سېخى يىك يىك بارا په برزىن تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت تېک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا بلت.

- سى واندىگ په رون نیکین کاری باروا هېرېدنت.
 - جالگى بى ډولین جملانا په ډول بلکت.
 - ۱- انت مردمان نیک کارین هلکی شه وتی یکی بازمحمد
 - ۲- آکنت کمکه کشار گران هلکی وتی گون.
 - ۳- دنت پنته کتوکین ورنهانا هلکی وختان و لهتین
 - ۴- بسانت دورکاران گندگین شه وتراکه کنت سوگه
- گون اى گالان جالگى جملانا پوره بکنت.

آسر

هرچنکس

په وت و

نیکین کاری _____ و پاچوان انت، _____ که مردم گون نیکین کارا
خوبگیت به هما کچانا په _____ دگران پیدگ وکت رسینگه کنت.

گسویین کار

ای سېخى اولی بارابه وتی کتاجهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست

- ۱- نیکی چونین آسری داریت؟
 - ۲- نیکیی بروکت چوون انت؟
 - ۳- چه زیانه نه بیت؟
 - ۴- اگه اما گون د گران نیکی بکنن چونه بیت؟
 - ۵- کئی شریک مال انت؟
- چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت سئ واندگ یکوار دگه شه بر بگشیت.
- په ای گالان یک یک جمله بلکت.

نیکین کار

خو

وشنام

واوند

پشیمانی

- سبخئی ای بارا «نیکین کاری آسروپا بازجوان انت، هر چنکس که مردم گون نیکین کارا خوبگیت به هما کچا ناپه وت و په دگران پیدگ وکت رسینگه کنت».
- په رون په برزین تواری بوانت.

همسروگئ حڪ

مخسد:

- ✱ واندگ بواننت وبلكنت.
- ✱ همسروگئ حكانا بزانت.
- ✱ همسروگئ كدرا بدارنت.

جست:

- همسروگ چيا شنت؟
- كئ و تي همسروگاني ناما زانت؟
- اما بايد گون همسروگان چونين سلو كي بدارن؟
- اكه گون همسروگان جوانين سلو كي مه كنن چونه بيت؟

انسان اجتماعیین زندگی واوند انت. به جائیکه زندگيه کنت تانکا نه انت بلکهين همسروگ و همپل به ايشک و آشکي زندگيه کنت که همي همسروگ به يک آدگری سرا حک دارنت.

هر کس که گون وتي همسروگان جوانين سلوکی داريت و آواني عزتا کنت آيي همسروگ هم آيي عزتا کنت و وترا به آيي غم ووشحاليا شريکه زاننت ونه لوپنت که گون سکی و غما ديم په ديم بيت همسروگ، په وتي سکی و سورياني حلاينگا، مدت و دستگیر يه کنت و وتي لوگ و هلکی کارانا، گون يکی آدگری سلاوشورا تسره رسيننت اگه يکی کار دربرتنی وسا داشتگ مه بيت ، دوکو حشرويگجايين ډولي آء کارا تسره رسيننت، پميشا جوانين همسروگی و همپلي جوانين پاوآسری داريت و شه همسروگانی نيکين سلوکا به آواني ميانجينا مهر و تپاک وديه بيت.

اما وتي همسروگانا په برزين چمی گندن و آواني عزتا دارن اگه په امی کمک و مدتا اړبنت کاسی وتي واک و توکاگون آوان کمکه کنن.

- ای سبخی نوکین گالانا(کلیمانا) سیایگ بکنت.
- دو وانندگ نوکین سبخا په رون بوانیت.
- پنج ډل بیت و هرډلی په همسروگی حکانی باروا گون وت هبریدیت ورندا یکی شه شما په مچان، په همسروگی حکانی با روا هبریدنت.
- په جالگی جملی پوره کرتنا سی پسو داتگ بوته که شه آوان دو راست انت، آوانا ودی ورندا به وتي کتابچهان بلکت همسروگ هما انت که په امی گسی _____ زندگيه کنت.

۱. نزیکا

۲. دورا

۳. پانادا

- سی وانده گ ای سبخی یک یک باره په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا بلت.

- سی وانده گ په جوانین همسایگی صفتانی باروا هبربدنت.
- په ای جملانی پوره کرتنا دو پسو داتگ بوته هما که راست انت و دی ورنده پورهین جملا به وتی کتابچهان بلکت.

- شه نیکین سلو کا به همسایگانی میانجینا _____ و دیه بیت.

۱. دوستی و ټپاک

۲. جتایی و نپاک

همسایگ سکینا په _____ حله کنت

۱. حشرو ټپاک

۲. تانکایی

- جوانین همسایگ داری په گجام یکی شه ایشان جوان انت، مالوم و په دیمی (ص) بلت.

په مُچان	په مزنان	په ورنهان	په کسانین زاگان

هر گجامی شه شما ای سبخا به وتی کتابچهان بلکیت و په وتی کهولی باسکان بوانیت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

- ۱- جائیکه زندگيه کڼن کي په امانزيک انت؟
 - ۲- اما بايد چي کدرا بزنان؟
 - ۳- گون همسايگان چونين سلوکی بکن؟
 - ۴- نيکی و کمک به امی میانجينا چه وديه کنت؟
 - ۵- وتی سکيانا چون حلايتتگه کڼن؟
- چیزیکه ديماشه جستان گشتگ بوت سی واندگ په رون يکواردگه شه برېگشيت.
- په ای گالان جمله جوړ کنت.

انسان

همسايگ

کمک

نيکين

برزين

اړ

- سېخی ای بهرا "هرکس که گون وتی همسايگان جوانين سلوکی داريت و آوانی عزتاکنت آیی همسايگ هم آیی عزتا کنت ووترا به آیی غم و و شحالیا شریکه زاننت"

په برزين توارى بوانت.

بش و زولانی نپ و کت

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت بش و زولانی پیدگا بزانت و په آوانی ساتنا د لگوش بکننت

جست:

- ۱- بش و زول چیاشت؟
- ۲- بش و زول چی پیدگ دارنت؟
- ۳- بش و زولا دیستگت؟ گجا

شه وړ وړی نهالانی نادیتن، آپ داتن و ساتنا بش و زول جوړه بنت هر چنکس و هده و وخته گوزیت ای در چک ردنت وده کننت و مزنه بنت و پراه و شاییدین جاگهی را سر سبز و براهداره کننت.

بش و زول ډگارا جوانه ساتنت، هوا پاک و صافه کننت، که صافین هوا زندگی مزین اړی انت. هر جاگهی که بش و زول بیت اکسیجن بازانت و اودا که بش و زول نه انت

جور دارین چیزیا کاربن دای اکساید که به انسانی چا گردی سراگندگین تاثیر داریت بازانت.

بش وزول نه تانکا په ډگاری براهدار کرتن و سر سبزیا جوان انت بلکین شه بش وزولانی لټان په تندور و آچش و باز چیزانی جوړ کرتنا به نجاریا کارگپتگه بیت که مشماهر گجامی گندن و زانن بلی به دیما شتگین وطنان شه بش وزولانی لټان الکول، گلوکوز، کاگد، جوړ کرتگین ابریشم، سیایونک، کتیره (لچینوک)، رنگ، پنسل، پنسل پاک، جک، مزواک، لاستیک، عکاسی فیلم، چاپی رنگ، صابون، ترشپی، دسگ، لولوکانی زیان کنگی دارو و بازی و وړووی چیزدگه به دستا کارنت.

ادا دور گندی و دلسوچی ضرورت انت. په ایشی که جوانین هوا و سبز و براهدارین چا گردی داشتگ بن و آیوکین نبیرگ شه کدرتین پیه و سرمایا بی بهرمه ماننت، نهال بنادینن، بش وزول و درچک و نهالانا آپ بدین و بساتن که امی جاگه و هندی بش وزول و سرسبزی که ای جاگهی براه و ډیل انت مدام ماننت، و دبکنت و مزن بنت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبغا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هرډلی په بش و زولانی کدری با روا گون وت هبریدیت.
- جالگی جملانا گون ای گالان پوره و به وتی کتابچهان بکنت.

دیمگیری
نادینتگت
آپ

درچک و نهالیکه دگه _____، _____ بدین شه
آوانی سستن، گلتن و لگتموش بوتنا _____ بکنن

- سى واندىگ په رون اى سبخى يک يک بارا په برزين تواری بوانيت.
چيزيکه انون گشتگه بيت په جوانى بلکت و جايکه لازم انت تېک، کامه سوالیه و ندائیه
علامهانا بلت.

- جالگى جملانا بوانت و شه سى پسوا دوى که راست انت ودى و رندا به وتى
کتاېچهان بلکت.

هرجاگهى که بش و زول بيت او دا
۱- گندگين هواى داريت.

۲- صاف و پاکين هواى داريت.

۳- سيايگ و سردين هواى داريت.

هرجاگهى که بش و زول مه بيت

۱- صاف و پاکين هواى داريت.

۲- گندگين هواى داريت.

۳- هسک و سوچوکين هواى داريت.

- بش و زول و سرسبزی په کى پيدگ و کتا انت، مالوم و به ديمى ص بلت.

په اماچانى	په مالانى	په باگذار و کشارگرانى

هرگجامى شه شما په بش و زولانى پيدگ و کتا سى کشک به وتى کتاېچهان بلکت و په
وتى کهولئ باسکان بوانت.

- چيزيکه انون گشتگه بيت په جواني بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- انسان په جوانين زندگيا په چيا اړانت؟
- ۲- جوانين چارگرد شه چيا جوړه بيت؟
- ۳- په جوانين چارگردی د اشتنا به چيا دلگوش بکنن؟
- ۴- صافين هوا شه چياوديه بيت؟
- ۵- پچی پاک و صافين هوا باز کدر داريت؟
- ۶- بش وزولانی ساتن کي کار انت؟
- چيزيکه ديماشه جستان گشتگ بوت، سئ واندگ په رون شه برېگشيت.
- گون ای گالان جمله جوړ کنت.

اړ

چارگرد

نجار

- سبخی ای بارا «شه وړ وړی نهالانی نادینتن، آپ داتن و ساتنا بش وزول جوړه بنت هر چنکس و هده ووخته گوزیت ای درچک ردنت وده کنت و مزنه بنت و پراه و شاییدین جاگهی را سرسبز و براهداره کنت»
- په رون په برزین توارى بوانت.

واکسین کرتن

مخسډ:

- واندگ کلیمه و جملانا په جوانی بواننت و بلکنت.
- واکسینانا درست کنت و فایدگیش بزانت.

جست:

- واکسین انسانا شه گجام ناجوریان ساتیت؟
- اګه ګونډین زاګ واکسین مه بنت چیه بیت؟
- واکسینی وختا باید چون کن؟

واکسین کرتن په ګروکین (ساریین) شش ناجوریانی دیم گیریا پیدګ وکتې داریت. ګونډین زاګ (بچک و جنک) که عمرش شه پنچ سالا کمتر انت ګون واکسینا شه دیفتري، سوروک، ګرومپوک، خرختی، فلج و تیتانوسی ناجوریا ساتنګه بنت.

دیفتری ناجوری به زمستانی موسم و سوروک و خرختی گروکین ناجوری به بهاری موسما و ديه بنت. ای ناجوریانی دیمگیری گون واکسینا بیت که هما گونډین زاگ که عمرش شه پنج سالان کمتر انت پولیوی واکسین په وارتنا آوانا داتگه بیت و آدگه ناجوریانی دیمگیریی خطرا گونډین زاگ سوچن جتگه بنت.

په ایشی که ناجوریانی دیم په جوانی گپتگ بیت و انسان شه عیبی و علتی بوتن و دگه خوران برکت باید په کسانین زاگانی پورهین ډولی واکسین کرتنا دلگوش داشتگ بن و مچین کمتر شه پنج سالین کسانین زاگانا به معینین وده و پاسی واکسین بکنن و وتی دوست و همپلا نا هم شه گروکین (سارین) شش ناجوریی خطر و واکسینانی پیدگ و کتا سی و سر پدکنن که مزین کچانی ای ناجوریانی دیم گپتگ بیت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج ډل بیت و هر ډلی په واکسینانی پیدگ و کتی باروا گون وت هبردیت.
- سبخا کراری بوانت ورندا به جالگی جملا دگه ناجوریانی ناما بلکت که گون واکسینا دیمگیریه بنت.

په کشو کین شش ناجوری: دیفتری، سوروک، گرومپوک، _____، _____ و _____ دیمگیریا گونډین زاگانی واکسین کرتن ضروری انت.

دیفتری ناجوری به گجام موسمی هوا و ديه بیت.

۱. لواری هوا

۲. تیرماهی هوا

۳. زمستانی هوا

۴. بهاری هوا

- سئ وانندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین توارى بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامها نا بلت.
- سئ وانندگ په رون په ایشی که گجام واکسین گوندلین زاگانى د پی تنها پتیتگه بیت هبربدنت.
- سوروک و خرختی وډگه ناجوری به گجام موسما و دیه بنت.
- ۱- زمستانی موسما
- ۲- لوارئ موسما
- ۳- تیرماهی موسما
- ۴- بهارئ موسما
- هماناجوریانی ناما به وتی کتابچهان بلکت که گون سوچن جتنا دیمگیری کرتگه بنت.
- واکسین کرتن په گجام یکی شه ایشان پیدگ داریت، مالوم و به دیمی ص بلکت.

نوک ورنهان	ورنهان	کمتر شه پنچ سالین جنک و بچکان

ای سبخئ اولی بهرا به وتی کتابچهان بلکت و په برزین توارى په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورنده جُستانی پسوا بگشت.
- ۱- غدیما که واکسین ودی نه بوت کسانین زاگ که گون دیفتري، سوروک، گرومپوک، خرختی، فلج و تیتانوسا آخته بوتنت چونه بوت؟
- ۲- وختیکه واکسین و دی بوت چون انت؟
- ۳- په گجام زاگانی واکسینا باید باز دلگوش بیت؟
- ۴- اگه کسانین زاگ واکسین مه بنت چیه بیت؟
- ۵- امی وظیفه چی انت؟
- چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه سی واندگ په رون شه برېگشت.
- په ای گالان جمله جوړ بکنت.

واکسین

گروکین

دیم گیری

گونډین زاگ

- سبخی بنیادین بزانتا "واکسین کرتن په گروکین شش ناجوریانی دیم گیریا پیدگ وکت داریت. گونډین زاگ که عمرش شه پنج سالا کمترانت گون واکسناشه دیفتري، سوروک، گرومپوک خرختی، فلج و تیتانوسی ناجوریا ساتتگه بنت". په رون په برزین توارى بوانت.

زرنجی شار

مخسد:

- وانددگ بواننت و بلكنت.
- زرنجی غديمين شارا بزانت.
- گون زرنجی انونين شارا بلد بنت.

جست:

- زرنجی شار گجام ولايتی مرکز انت؟
- زرنجی غديمين شار گجات؟
- به گجام سالا زرنجی نوکين شاری بنياداشتگ بوت؟
- به گجام سالا نيمروز، ولايتی وړا زانتگ بوت؟

امی عزيزين وطن افغانستان بازين ولايتی داريت که یکی شه آوان نيمروز انت.
زرنجی شارنيمروزی ولايتی بنجاه (مرکز) انت. زرنجی غديمين شاربہ انونين شاری برز

سرا به نادعلی کلاتی ایشک و آشکاشه آء وختی نامیین شاران ات که انگته هم آء تاریخین شار وناد علی کهنین کلاتی خرابه دیستگه بنت.

یکین وارا زرنجی شار غُت ویل بوت و به جا گهی چخانصور ورندا کنگ که شه نیمروزی ولایتی ولسوالیان انت شه سوداگری و سرکاریین دایرانی د پترو دیوان و مکتبانی دارگی سببانام و توارودی کرتنت.

به هجری شمسی ۱۳۴۵ ساله که نیمروز ولایتی ورا زانتگ بوت، پدوارگ زرنجی شاری یات زندگ و به زرنجی غدیمیین شاری جالسرانوکین شاری بنیادی خشت اِشتگ بوت. به ای شارا مزنین مسیت، سرکاریین دایرانی د پتر، شفاخانه سوداگری دکان، بچک و جنکانی مکتب و به نزیکین سالان دارالمعلمینی جوړبوته که به آوان هزاران کسانین زاگ، نوک ورنه و ورنه په علم وزانگی زرتنا به سبغا مشکول آنت.

گون وهده وختی گوزگا زرنجی شاری گورو پانا د مزن بوته برزین ماړی و شهرک ای شاری براه و زیبا گیش کرتگنت.

گون زرنج- د لارامی مزنین سرکئ جوړبوته زرنجی شار به وطنی دگه ولایتان زبر راه ودی کرته که په شتن و آتن و چیزانی برتن و آورتنا آسانی ودی بوتگیت، همی راز ای سرک که ۳ کیلومتر زرنجی روچ نشتنا به ابریشمی پلا گون چا بهاری آپین بندری سرکا یگجا بوته په زرنجی شاری سوداگریی کارانی گهترین دیما روگا باز کتوک انت.

- ای سبخئ نوکین گالانا سیا یگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبغا بوانت.
- پنج ډل بیت و هر ډلی په زرنجی شاری باروا گون وت هبر بدیت.

- سی وانده گ په رون ای سبخی یک یک باره په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا بلت.
- سی وانده گ همائیکه ای جاگهانا دیستگ بنت په رون اولی په کنگ
- دومی په نادعلی و زرنجی غدیمین شار
- سومی په زرنجی نوکین (انونین) شاری بارواهر بدنت.
- جالگی جملا بوانت و په جملی پوره کرتنا به اورکین جا گهانا شه ای گالان و دی بکت.

دلارامی

آسانی

- گون زرنج _____ موزین سرکی جوړ بوتنا زرنجی شار به وطنی دگه ولایتان زبر راه و دی کرتنه که په شتن و آتن و چیزانی برتن و آورتنا _____ و دی بوتگیت.
- گون زرنج - دلارامی سرکی جوړ بوتنا به گجام یکی شه ایشان آسانی و دی بوتنه به دیمی ص بلکت.

به سوداگری کاران	به مردمانی شتن واتن	هردوین

گوسوپین کار

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان په برزین تواری بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جُست:

- ۱- زرنج- دلارامی سړک چنکس تچک انت؟
 - ۲- ای سړکئ جوړ کنگی کار کدی بناء بوت؟
 - ۳- سړکئ کار کدین الاس بوت؟
 - ۴- دیماشه سړکی جوړ بوتنا راه چون ات؟
 - ۵- انون راه چون انت؟
- سئ واندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شه برېگشیت.
گون ای گالان جمله جوړ بکنت.

غدیمین

برزسرا

نادعلی

چخانسور

کنگ

- سبخئ ای بارا «زرنجی غدیمین شار به انونین شاری برزسرا به نادعلی کلاتی ایشک و آشکا شه آوختی نامین شاران ات که انگته هم آتاریخین شارونادعلی کهنین کلاتی خرابه دیستگه بنت» په رون په برزین توارى بوانت.

آسمانک

مخسد:

- واندگ بواننت وبلکنت.
- آسمانکی گشتنا بزانت.

جُست:

- آسمانک چيا شنت؟
- چنت آسمانکه زانت؟
- کئ آسمانکی گشتگه کنت؟

بيبرگ مدام په هلكی كسانين زاگان آسمانکه گشت. روچي هلكی كسانين زاگ آیی ایشك و آشكا نزاآنت. بيبرگ گشت: گوش بكت زاگان مروچي په شما آپی مُرگی ناسرپدين چوكویی آسمانكا گشين. مچين گشتنت: شرانت.

بیرگ گشت: روچی روباهی بازگشنگ ات به او شتاتگین آپی کرا ژنډت. دیست که آپی مُرگی چوکوی آواز یه کنت. روباه گشت ته چو وتی پسیا آواز یه کنی. چوکو گشت: من شه وتی پسا گهتر آواز یه کنین. روباه گشت. ته تا آپی آسرا پده کایي آبازی کرتگه کنی. چوکوگشت. هان وای کارا کرت. رو باه گشت آپرین، انون شه هما جاگا ته منیا به آپی چیرا بیا. چو کوای کاراهم کرت. مگه همیکه به روباهی نزدیکا رست و تی سرا بال آورت. روباه هلگر کرت و آیرا گپت ووارت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت ورندا ای آسمانکی باروا شه یکی آدگرا جست بکنت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی واندگ په آپی مُرگی چوکوی سادگی و روباهی مکاری
- باروا گون وت هبر بدیت.
- ای نیمگین جملانا به وتی کتابچهان بلکت، هر نیمگین جملی چیرا سی کلیمه داتگ
- بوته شه سبخی دیما کلیمه که راست انت ودی و جملانا پوره بکنت.
- بیرگ مدام په هلکی کسانین زاگان _____ گشت.

شیر

چا چاکه

آسمانک

روچی روباهی باز _____ ات.

سیر

تنگ

گشنگ

- سئ واندنگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- هر واندگی که آسمانکه زانت په وتی همراهان بگشت.
- شه ای آسمانکا که وانتت چه پنت زرتت. سئ جواب گشتگه بیت همائیکه زانت راست انت معلوم بکنت.
- ۱- کسی دیما و تراباټ بدین.
- ۲- چیزیکه کسیه لوتیت بکنن.
- ۳- گون کسی مکرا گوازی مه ورن.
- شه ای آسمانکا چی زانتگ بوت.
- ۱- روباهی چم و مکاری.
- ۲- روباهی کمک و دلسوچی.

ای آسمانکا به وتی کتابچهان بلکت په وتی کهولئ باسکان بوانت و بگشت که روباه چون په مکاری آپی مړگی چوکوا گوازی دات و وارت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

۱- وپتن په اما چی ودیه کنت؟

۲- کی په وایا اړانت؟

۳- پیچی گونډین زاگ بازه وسپنت؟

۴- اگه مه و سپن چونه بیت؟

۵- به شپ وروچی تها چنت ساعت بوسپن؟

- انون سی واندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت و اوشکت یکوار دگه شه بربگشیت.

په ای گالان جمله جوړو به وتی کتابچهان بلکت.

مُدام

آسمانک

ایشک و آشک

ناسرپد

گشتنت

- سبخی ای بارا « روباه گشت: آپرین انون شه هماغا گها تا منیا به آپی چیرا بیا.

چوکو ای کاراهم کرت، مگه همیکه به روباهی نژیکار ست و تی سرابال آورت، روباه

هلگر کرت و آیراگپت و وارت» په رون په برزین توارى بوانت.

گون انسانان مهر

مخسد:

- واندگ بواننت و بلکنت.
- به واندگان گون انسانا مهر و محبتی جذبگ پرواک بیت.
- گون وت وش و نیکین سلوکی بدیما بگرت.

توارمنی انت دوستیی یکویی و براسیی
په سیاه و سپتایک وړا آسودگی آرامیی

جست:

- ۱- مهر و محبت چونین خو و تبی انت؟
- ۲- شما گون کئی مهر و محبت دارت؟
- ۳- همصنفانی مهر و محبت گون یکی آدگرا چونین پای داریت؟

آدمی به سما جیین زندگیا باز کدر دارنت و مزین شان و عزتی واوند انت. پمیشابه هر جاگی که زندگيه کننت وتی دگه هم وړانا هم په برزین چمی گندنت و گون یکی آدگرا نیکین سلوکی دارنت.

نیکین خووتب و گون یکی آدگرا جوانی، مهر و محبت و ديه کنت و ایش وت سبیه بیت که انسان و تراشه آدگری حال و بوداسی بکنت و سوج بگیت اگه سکی و سوری به سری بیت گون کمک و دستگیر یا سکيا حل کنت.

همیکه سرپدین مردمی گندیت که دگری په نا سرپدی و نازانتی ردین کاری کنت یا ناوړین کرداری تسره رسینیت باید انت آیرا پوه و سرپدبکنت و سری پاچ آریت که آردین کار و کردی پدابلت.

بهیل کرتن و بخشاتن هم برزین صفتی انت که انسان باید به ایشی خوبگیت و بزانت که مزگ و پیدگی که به بخشاتنا انت به کینگ و بیر گیتنا انت آدمی باید وتی برزین کدرا بزانت و دگرانا هم کدربکنت، هر چنکس انسان دگری را کدرکنت و په برزین چمی بگندیت به هما کچانا وتی شان و عزتا برزه بارت و به دگرانی دلا دوسته بیت.

هیچبرنه باید تانکا وتی نپ و کتی فکرا بن بلکین مچانی نپ و کتا به چمی چیرابگرن و په هیچ کس کمی و تاوان مه لوتن، به دگرانی غم ووشحالیا بار زرتن وت همکاری و دستگیری جذبگی ودی بوتنی سبه بیت که ایش وت مهر و محبتا به میانجینا کاریت و ووهده که انسان گون وت مهر و محبت کنت مچین آرام و وشحالین زندگی واونده بنت.

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخابوا نیت.
- پنچ ډل بیت و هرډلی په محبتی بارواگون وت هبر بدیت ورندا یکی شه شما چیزیکه شه وتی ډلی واندگان او شکته په دگران بگشیت.

- سئ وانندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین توارى بوانیت.
- په جالگئ جملئ پوره کرتنا سئ پسو داتگ بوتگیت آیرا ودی ورندا پورین جملا به وتی کتابچها بلکت.

- نیکن خووتب و گون یکی آدگرا جوانی _____ و دیه کنت.

۱. بالگ و شان

۲. مهر و محبت

۳. جتایی

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائییه علامها نا بلت.

- سئ وانندگ په جوانین سلوکی که گون وتی همصنfan دارنت په رون هبر بدنت.
- په جالگئ جملا سئ پسو داتگ بوته همایکین که جملا گهتر پوره کنت گجام انت آیرا ودی ورندا به وتی کتابچهان بلکت .
_____ هم برزین صفتی انت.

۱- بیرگپتن

۲- کینگ

۳- بخشانن

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جُست:

۱- آدمیی برزین صفت چی انت؟

۲- ای صفتی واوند چون انت؟

۳- کئی به مچانی دلا جاداریت؟

۴- کئی په سربرزی ووشنا می زندگيه کنت؟

۵- شما لوټت چون بیت؟

- سئ واندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شه برېگشت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلی په مهر و محبتی پیدگ وکټی باروا شه یکی آدگرا جست بکنت.

- گون ای گالان جمله جوړو به وتی کتابچهان بلکت.

آدمی

کدر

برزین

حال و بود

سبخی ای بهرا «نیکین خو و تب و گون یکی آدگرا جوانی، مهر و محبت و ديه کنت وایش و ت سبه بیت که انسان و ترا شه آدگری حال و بوداسی بکنت و سوج بگیت، اگه سکی و سوری بیت کمک و دستگیری بکنت» په رون په برزین تواری بوانت.

متل و گالوار

مخسد:

- واندگ بوانت و بلکنت.
- متل و گالوارانا بزانت.
- متلانا کارمرزبکننت.

راستی زوال نه داریت

جست:

- شه متل و گالواران چپی ارزش درایت؟
- متلانی زانتن و گشتن چه پیدگ داریت؟
- شه شما کی متلی گشتگه کنت؟

شه متل و گالواران یک کئوم وولسی دود وربیدگین ارزش درایت که مزین سرچمگی زانتگه بنت، متل گشتن و متل آورتن امی دود وربیدگین گوستگین دور و باریانی آزموتگ بوتگین کارانی آسر و نتیجها بیانه کنت.

انچامتل و گالوار گونپو کسان مالومه بنت مگه هر متل و گالواری مزین مانا و مخسدی داریت که په فکری و معنویین کنهی و دارائیانی خوندی منتنا باز کدر داریت. گون متل و گالوارانی او شکتن و وانتا شه آوانی گشوکانی فکر و خیالی وړ وږولاسی و سرپده بن مثالی وړا به متلیکه شنت: راستی زوال نه داریت.

شه ای متلاسدك و راستیی كدر درایت و معلومه بیت كه شه راستیا گهترین چیزی نه انت، راستیا هیچ و ږی زیانی وزوالی نه انت. گون ای متلی اوشكتنا، اوشكنوك راستیی كدرا زانت و به وتی زندا شه سدك و راستیا كاره گیت. گون ای متلی گشتن و اوشكتنا گشوك و اوشكنوك بازین مانا و مخسدى را به كسانین جملی تها گندنت و ایش دو پیدگ و كټ داریت.

۱- متل شه یك مردمی به دگری رسیت.

۲- ای متلی مانا و مخسد او شكنوكا سدك و راستیی كدرا نشانه دنت و آء هم گون سدك و راستیا خوگیت.

به بلوچیی ای متلا كه شنت راستی زوال نه داریت په وانوك و اوشكنوكا سدك و راستیی خوگپتنی حب و دلکشى گیشتره بیت و زبره زانت كه به راستیا هیچ وږی تاوانی نه انت.

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.

- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلی گون وت په متل وگالوارانی با روا هبربدیت رندا هر ډلی یك متلی ودى بکنت و په رون په آدگران بگشیت كه به وتی كتابچهان بلکنت.

- سئ وائندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- ای متل و گالوارانا بوانت و به وتی کتابچهان بلکت.
- * آپ وتی شارندا روت.
- * اگه مروچی په من انت باندا په آیی انت.
- * بپ و چپ بوت.
- * په دک هبریا یک مردمی انت.
- * ترندین گوات زوته کوشیت.
- * تپی سرا واد مه ریچ .
- * جوړین سر به بالشتا ایره نه بیت .
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت، تک، کامه، سوالیه و ندائییه علامهانا بلت.

ای سبخی اولی دیما به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوانت وشه وتی گسئ مزنان بلوتت که په شما لهتین، متل و گالوار بگشت، و به دگه روچی به صنفا په یکی آدگرا بگشت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

- ۱- مردم چونین رسم و داب دارنت؟
- ۲- رسم و داب چیاشت؟
- ۳- رسم و داب تا کدینه ماننت؟
- ۴- اعيد، جشن، بو وبرات به امی مردمانی تنها چونین گوستگی دارنت؟
- ۵- مردم ای روچانا گون چیا دوده گرنت؟
- سی و انندگ چیزیکه دیما شه ای جستان او شکنت شه بریکواردگه بگشیت.
- په ای گالان یک یک جمله بلکت.

گوستگین

خوندی

کدر

زوال

سدک

- سبخی ای باره "شه متل و گالواران یک کوم وولسی دود وربید گین ارزش درا بیت که مزین سرچمگی زانتگه بنت، متل گشتن و متل آورتن امی دودو ربیدگین گوستگین دور و باریانی آزموتگ بوتگین کارانی آسرو نتیجهایانه کنت" په رون په برزین توارى بوانت

کاری کټ

مخسډ:

واندگ بوانت و بلکنت. انونين زمانگ، آیوک و گوستگين فعلا نا درست کنت و کاری کټا بزانت.

جُست:

- ۱- کار چیا شنت؟
- ۲- واندگانی کار چی انت؟
- ۳- شما به آیوکالوت چه کار بکنت؟

هرکاسی و مشکولی که انسان به آیی دست گټ بیت و بروکټی بگیت کارانت. کسی کشار گر و مالدارانت یا انجنیر، سوداگر، معلم، دوکاندارو دگه مشکولی ایش هر گجامی په وت و هم په دگران پیدگه رسینت. واندگ که سبڅه وانت و زانگ و کمالی واونده بنت ایش هم کاری انت که باز چیزانا زورنت و باندی روچاپه وت و وتی جامعا خدمت کرتگه کنت.

به کاری آسر و نتیجها بازین آسانی و دی بوته په آرام وجوانین زندگیا رساک بریر بوتگنت.

گوستگين و هدان انسان کار کرتگنت. انون به آواني راهمانه رئين ته روی آروت ايش
وت روشه کنت که گوستگين کار بروکت داشته و زنده گيی بازسکيانا حلايتگنت پميشا
په جوانين کار و زبرين آسرو نتيجی گيتنا په جوانين بلد بوتنا هر گجامي يک کاری په
وت دره گيجيت مثالی وړا شما که انون چل (۴۰) وانندگ به اي صنفا سبخه وانت ، هر
گجامي يک کاري پسند و وش دارت که به آیوکا تسربکنت
ده لوتيت ډاکټر بيت، پنچه لوتيت کشارگرو مالداربيت، دوه لوتيت تخنيک زانت بيت،
سيه لوتيت معلم بيت، پنچه لوتيت سوداگر بنت و آدگه لوتيت دگه مشکولی بگرنټ.
ايش که هر گجامي وتی و شی کارا زبره زانت شه آبی هم وت و هم جامعی دگه باسک
په جوانی پیدگ وکت گيتگه کنت.

- ای سبخی نوکين گالانا سیايگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکين سبخا بوانيت.
- پنج ډل بيت و هر ډلی وانندگ په وت کاری درگيجيت ورندا په رون شه هرډلی
یک وانندگی په کاری که پسندی انت و درگيته په وتی دگه همراهان هبربدنت.
- جالگی جملانا بوانت، په هر جملی پوره کرتنا، سی کلیمه ليکتگ بوته همایرا که
جملا پوره کنت و جُریت وتی کتابچهان بلکت.
- وطن امی مچانی گس انت په ای گسا هر کس کاره کنت.
- بزرگر _____ که شه آبی نان وديه بيت.
- ۱- پسه چارنيت
- ۲- ناجورانا علاجه کنت
- ۳- گله کشيت
- نچار _____ جوړه کنت.

۱- پل و سرک ۲- کارخانه ۳- مکتبانا ۴- لټين چیز

- سی واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
بلوچی زوانا فعلی زمانگ سی دورا بهره بیت: انونین، گوستگین و آیوکین.
انونین سادگین زمانگ

مفرد

۱- منه برین

۲- ته روی

۳- آروت

جمع

اما رون

شما ریت

آ، آوان رونت

و «لوتین» ی لوز په آیوکین جملانی جوړ کنگا انت چو منه لوتین برین ته لوتی بروی،
آلوتیت بروت.

- شما ای سبخا جوان بوانت و انونین و آیوکین فعلا ناشه تهی ودی وپه یکی آدگرا
بگشت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه
علامهانا بلت.

گوسو پین کار

ای سبخی اولی بهرا په وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- میئ اول چیی روچ انت؟
- ۲- ای روچا کارگر چیوه کننت؟
- ۳- کارگرانی هم تپاکیی روچ گجام انت؟
- ۴- اولی وارا کارگر به گجام شارا پاد آتنت؟
- ۵- رندا شه چنت پاد آیگا کارگر سوین بوتنت؟
- سئ واندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه بر بگشیت.
- هر گجامی شه شما سئ کشک په کاری پیدگی باروا به وتی کتابچهان بلکت.
- په ای گالان جمله جوړ وبه وتی کتابچهان بلکت.

دست گټ

بگیت

کشارگر

زانگ

زورنت

خدمت

رساک

برزین همت

کار گرون کارگر، کار منی عزت انت

شان و منی شوکت انت، برز منی همت انت

من شه کوهانی دلا گنجـه کشین پربها

الماس یاقوت لعل سیاهین و سپیتین طلا

گون وتی کاران کنین زندگیا ډیل و براه

دنیای مان هر گـورا نام منی روش و درا

واهگ وارمان منی انسانی آزاتی انت

زردی منی کوهین مراد دنیای آباتی انت

گرنچگ و بیدادیی آسـرو بـربادی انت

براسی وانصاف و عدل په من گل وشادی انت

(ع. پهوال)

- برزگی شیراشه برکنت.

خان محمد سماجی

مخسد:

- واندگ بواننت وبلکنت.
- گون شاعرونویسو کا درستی بنت.
- شیرو شاعری جذبگاواک بدینت.

جست:

- چنت شاعری ناما زانت؟
- کئی به بلوچی زوانا شیر گشتگیت؟
- شه شما کئی خان محمد سماجیا درسته کنت؟

خان محمد سماجی شه بلوچیی زوانی وش گشین شاعران انت. آیی پسی نام ملا بهلول انت. آ به نیمروزی ولایتی کنگی ولسوالی هلكی پیدا بوته. خان محمد سماجی وتی تعلیماتا ۱۲ صنفه به نیمروز در برت و هجری شمسی ۱۳۶۰ سالا به کابلی پوهنتونی زوان ولزانی فاکولتا شامل بوت. انگته فاکولتی دورا الاس نه کرت که په گیشترین تعلیمه به درملکادیم داتگ بوت.

خان محمد سماجی اگه یک نیمگا بلوچی زوانی شاعری ات، دومی نیمگا جوانین فن کار و هنر مندی هم ات. آیی بازین شئیری به افغانستانی ملیین رادیو تلویزیونا ریکارد بوتگ و مدام شینگه بنت.

ایشی شاعریی مزین خصوصیت ایش انت که شئیرانی زوان باز سادگ و مردمانی زوان انت، پمیشا په هر کسا آیی شئیرانی پوه بوتن آسان انت.

به خان محمد سماجی شئیران گیشتر وطن دوستی مهر دیستگه بیت وشه وطنی ورنهان لویت که پاکین وطنی خدمتا بکننت، گون وت تپاک ویکویی داشتگ بنت. خان محمد سماجی کلامی چیدگ:

اماوتی ملک و وطنی بچن و زاگن

مامردم و راجاوتیا چم و چراگن

ماگونډ و کسان مرد و جنین زاگ

هر دشمن و بدواهی دلارامادین داگ

اما په وتی بزگ و خوارانی نجاتا

پاد آتگن و پرو شتگن زوراکی کلانا

سرين بستگ سپاهی وتی آزاتی وواکی

ماندره کنن جان و سرانا وتی حاکی

معاشقرن آجویی وسول وتپاکی

مادشمنن توپیر وجتایی ونپاکی

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
 - دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
 - چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت، ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلکت.
 - سی واندگ په رون چیزیکه شه ای سبخا، خان محمد سماجی باروا زرتت په برزین تواری بوانیت.
 - سی ډل بیت و هر ډلی گون وت په سماجی باروا هبر بدیت
 - به خان محمد سماجی شیرا چیی باروا هبر داتگ بوته.
 - به جالگا دو پسو داتگ بوته.
- خان محمد سماجی
- ۱- وش کشین شاعری ات
- ۲- فن کار و هنر مندی ات
- گجام یکین راست انت به دیمی ص بلکت؟

	اولی
	دومی
	هردوین

خان محمد سماجی شیرابه وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت و شه برکنت.

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

- ۱- وانندگ بلوچیی ادبی تاریخی دورانا چنت دورسیایگ کرتگ؟
- ۲- بلوچیی ولسیین شئیرانی دورگجگام انت؟
- ۳- لیلاړو، هالو و لولی شه گجگام دورا انت؟
- ۴- تاریخیین داستان، جنگیین نکل شه گجگام دورا انت.
- ۵- بلوچیی کهنن لېزانکی (ادبیاتی) مزین صفت چی انت.
- سی وانندگ په رون چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکواردگه شه برېگشیت.
- به ای سبڅا گون گجگام یکی شه ای شاعران درستی بوت نامی ودی و خلغی تنها بگرت.

عبدالرحمن پهلوال

نوراحمد (اومان)

خان محمد (سماجی)

- په ای گالان جمله جوړ بکنت.

دربرت

وش گشین

فن کار

افغانستانی ملیین رادیو تلویزیون.

تلویزیون

مخسد:

- واندگ سبځا په جوانی بواننت وبلکنت.
- تلویزیونا درست کنت، شه پیدگ و کتی سی بنت وجوړیوگی وختی بزانت.
- ترتیب، حالت(وصف) و کیفیت قیدانا بزانت.

جست:

- به برزگی عکسا چیه گندت؟
- تلویزیون اولی وارا به گجا جوړ کرتگ بوت؟
- به امی عزیزین وطن کدی تلویزیونی دستگا به کارا کپت؟
- شما تلویزیونی گجام پروگراموش دارت؟

تلویزیون شه حال رسینو کین جمعین وسیلان انت که دیستگ واوشکتکه بیت و سرا به میلادی ۱۹۲۵ سالا به امریکای تپاکین ایالتان جوړ و به کارا پرینتگ بوت. گون وده و وختی گوزگا تلویزیون کرا کرا به جهانی دگه ملکان دودبوت و پدبه پد تلویزیونی پروگرامانی گندوک واوشکنوکانی حساب گیش بوت و مردم په دلجمی به

وتی گسی تها تلویزیونی و پروپی فیلم حال و پروپانا دیستنت و زو زوشه حال و هبران سیه بوتنت.

به امی عزیزین و طنا په اولی وارا به هجری شمسی ۱۳۵۶ سالا به سردار محمد داودی جمهوری و هدا تلویزیونی دستگاه به کابل به کارا پریتنگ بوت که تاجنت سالا تانکا کابلی شاری نندوک شه تلویزیونا کارگپتنگه کرتنت و کراکرا به وطنی دگه ولایتان هم تلویزیونی دستگاه نادیتنگ بوتنت.

مردم به وطنی هر جاگه و هندی که انت و تی وش و پسندی پروگرامنا گندنت و شه وطن، سیم و جهانی حال و هبران سی و سریده بنت.

تلویزیون بیدی حال و هبر، سازوزیمیل و تفریحین پروگرامان ورزشی و تعلیمی ورودینو کین پروگرام هم شینگه کنت که په گندوکانی زانگ و فکری واک داتنا پیدگ وکت دارنت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچل بیت و هرډلی په تلویزیونی کدری بارواگون وت هبر بدیت.
- په ای جستان سئ سئ پسو داتگ بوته یکی را گچین کنت و ایشک و آشکی خط بگرت.

په مکتبی واندگان تلویزیونی گجام پروگرام کتوک انت؟

۱- فیلم

۲- حال و تعلیمی و ورزشین پروگرام

۳- سریال

- به افغانستان په اولی وارا تلویزیونی دستگاه کدی جوړ و به کارا پریتنگ بوت؟

۱- بازغدیمما

۲- به ای زوتیان

۳- به سردار محمد داودی حکومتی وختا.

- سى واندىگ اى سېخى يىك يىك بارا په برزىن توارى بوانىت.
شما به دىمى سېخى وىنت كه حالت و ترتىبى قىد هما انت كه فعلى (كارى) تسرسىگى
وېرو ډولا نشانه دىت.

چو: پد به پد، دم په دم، سرا، گېسرا، ډل، ډل، يىك يىك، زو زو، بولك بولك، سوار،
پىادگ، لىنگ لىنگ، كرا كرا، ناگتا سراپ سراپ، په هندگ، په گريوگ، په دلجمى،
چاپ چنان په زور، په تراپ، ترند، تىز، كىپ و دگه. انون سېخا كرار (بىتوار) بوانت و
جائىكه حالت و ترتىبى قىدى گالانا گىدت جملانى به وى كتابچهان بلىكت.

- چىزىكه انون په شما گىستگه بىت په جوانى بلىكت، ټك، كامه سواليه و ندائى علامهانا
جائىكه لازم انت بلىت.

- سى واندىگ په رون په هما پروگرامى باروا كه شه تلوىزىونا گىدنت ووش دارنت په
وى همراهان هېر بدنېت.

هر گىجامى په تلوىزىونى باروا سى كشك به وى كتابچهان بلىكت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- جمعین ارتباطی وسیله گجام انت؟
 - ۲- اگه به روچتاک و حالتا کی حال و هبری لکتگ بوتگ بیت چون زانن؟
 - ۳- رادیو و تلویزیون چون اماره شه حال و هبران سیه کننت؟
 - ۴- رادیو هبره دنت په امی وائنتا ضرورت انت اگه نه؟
 - ۵- تلویزیون که هم هبره دنت و هم دیستگه بیت چونین وسیلی انت گون انترنت و کمپیوترا تاثیر بریرانت؟
- سئ واندگ چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکواردگه شه بریگشت.
- په ای گالان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

تلویزیون

جمعین ارتباط

کرا کرا

گندوک

دستگاه

سبخی ای بهرا «تلویزیون شه حال رسینو کین جمعین وسیلان انت که دیستگ واوشکتگه بیت. سرابه میلادی ۱۹۲۵ سالا به امریکا تپاکین ایالتان جوړو به کارا پرینتگ بوت» په رون په برزین تواری بوانت.

به وطنی ترخی و آبائی کارا زانگ و کمال مزین تاثیر داریت دگه باید انت
کوشست بکنن که زانگ و کمالی، واوندین و په علم و زانگ گون نوکین و سیلانی

کار مرز کرتنا سرینا په وطنی آباتیا بندن و شپ وروچ کار بکنن و ثابت بکنن که مشما به
هر کار و کاسبی که ان گون و تی کوشست و تلواسگان به وطنی آبایی راها په سدک
و راستی دیماشتگن.

وطن

ندرون تئی باگ و بهاری وطن
ندرون تئی کشت و کشاری وطن
زندگ و سوبین بی می استمان
ندرون تی دشت و دیاری وطن
برز بچندیت تی بیرغ مدام
ندرون تئی نام و تواری وطن
ته منی ماس من تی پسگ یلین
ندرون تئی لچ و میاری وطن
لوگ و هنکین کلاتین منی
ندرون تئی ډن و ډگاری وطن
هردمگ و سیم تی می عزت انت
ندرون تئی گت و تلاری وطن
مچ موسم سال وشه گوزنت می سرا
ندرون تی گزترک و لواری وطن
زندگ و آبات بیی شاد مدام
ندرون تئی جنگل و داری وطن
ایش انت سماجی مدامی شعار
ندرون تئی آسمان و ډگاری وطن

- ای سبخى نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت
- معرفه نام: معرفه نام هماغه انت که په دیمین مردم یا اوشکنوکا درا و درست بوتگ بیت چو: افغانستان- ای وطن و ضمیری کلیمه هم مدام معرفه انت. خاصین نام هم معرفه انت. شما به ای سبخا معرفه ی گالانا ودی و به وتی کتابچهان بلکت.
- سئ واندگ په رون ای سبخى یک یک باره په برزین توارى بوانیت.
- پنج ډل بیت و هرډلی په وطنی آباتی باروا گون وت هبر بدیت.
- جملای بوانت و جوابی بگشت.
- باید په وطنی آباتیا کوشش وتلواسگ بیت که:
- ۱- مردمانی زندگى جوان و آرام بیت.
- ۲- شه دگه ملکانی احتیاجا الاس بن.
- ۳- به دیماشنگ و آباتین ملکانی ریسگابوشتن.

په گجام مخسدا

اولی	دومی	سومی	هرسین
			به دیمی (ص) بلکت.

هرگجا می شه شما سئ کشک په وطنی آباتی باروا به وتی کتابچهان بلکت و شیراشه برکنت.

- چیزیکه انون گشتګه بیت په جوانی بشکنت وجستانی پسوا بګشت.
- ۱- افغانستان کي وطن انت؟
 - ۲- مشمی پت و عزت به گجا خوندي انت؟
 - ۳- کي باید په وطنی آبا تیا جدوجهد بکنت؟
 - ۴- وطن شه چیا خراب بوتګیت؟
 - ۵- وطن شه اما چیه لویت؟
- سئ واندګ چیزیکه دیما شه جستان گشتګ بوت یکوار دګه شه بر بګشیت.
- په ای ګالان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

لوګ

زانګ وکمال

آباتیا

شپ و روچ

ای

ڊموکراسي

مخسد:

•وانندگ بواننت و بلکنت. ڊموکراسي مانا بزانت.

گشتن و بياني آزاتي، کلمي آزاتي، عقيدې آزاتي

جست:

- ڊموکراسي چونين نظامي انت؟
- ظلم ووت سري جوان انت يا ڊموکراسي؟
- بي توري ووت سري گون ڊموکراسيا چه توپير داريت؟

ڊموکراسي هما نظام انت که به آبي قانون، آزاتي و مردمگري انت. بري نظاما مردم په وتي جندی وش و پسند قانونا جوړه کنت و جامعي مچين مردم آزات انت و مچاني جاگه و حک معلوم انت هر جاگهي مردمگري و اخلاق انت. به ملکی که ڊموکراسي انت مچين يکي آدگري حکا په برزين چمي گندنت و ای سئ آزاتي به ڊموکراسي نظاما انت.

- گشتن و بیانی آزادی.

- کلمی آزادی

- عقیدئ آزادی

به جامعه ای که ډموکراسی نظام نه انت ظلم و زورا نسی انت انسان شه انسانی نیمگا جوریتنگ، لټ و کټ، بندی و کشتگه بیت بی وسانی هستی و مال شه ظالم و زورا کانی نیمگا برتگه بیت انسان شه انسانی نیمگا گلام و نوکربنت بی وس به زورانسرا نیما هبردا تگه نه کننت.

به جامعئ که ډموکراسی انت هر کس وتی کاراشه قانون، آزادی و مردمگیری دیمازانت و هیچ وړی بی توری نه بیت. ایش په ای واهگ و ارمانی رسگا باز جُهدو کوشست کرتگنت تا که ظلم و زورانسریا زیان و ډموکراسیا آورتگنت. به ډموکراسی نظامانه کسی سرا ظلم و بی توریه بیت و نه کسی ظلم ووت سری کرتگه کننت. بلکین مچین و ترا و دگرانایک وړویک ډوله زاننت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکننت.

- دو واندنگ په رون نوکین سبغا بوانیت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلی گون وت په ډموکراسی نظامی با روا هبر بدیت.

- انون ای نیمگین جملا به وتی کتابچهان بلکت به جالگی سی کلیمه داتگ بوته هما

کلیمه که زانت جملا پوره کننت و دی و به اورکین جا گها بلکت.

ډموکراسی همانظام انت که به آیی _____ آزادی و مردمگیری انت.

قانون

وت سری

جورینگ

- سئ واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
 - معرفه: معرفه هما انت که په دیمین مردما(مخاطبا) روش و درا بیت وشه آیی سی
 داشتگ بیت چو که په ای سبخا آتگیت.
 ایش په ای واهگ وارمانی رسگا باز جُهدو کوشت کرتگت تا که ظلم و زورانسریا
 زیان و ډموکراسیا آورتگت.
 چوکه زانت تا ادا ډموکراسیی باروا معلومات ات و «ا» معرفه علامه انت.
 که ډموکراسیی کلیمی آخراگیش بوتگیت.
 سئ واندگ په ډول:
 اولی په قانونی
 دومی په آزاتی
 سومی په مردمگری (اخلاقی)
 باروا چیزیکه شه ای سبخا زرتگیت هبربدنت.

هرگجانی شه شما په ډموکراسیی باروا چارکشک به وتی کتابچهان بلکت و به گسا په
 وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- به ډموکراسیې نظاما مردمانی واک به کي دستانت؟
- ۲- به ډموکراسیا کی قانونا جوړه کنت؟
- ۳- به ډموکراسیې نظاما حکومتانی وظیفه چی انت؟
- ۴- به ډموکراسیا حکومت و مردم شه وت جتانت یا یگجا؟
- ۵- به ډموکراسیا کی به کارانی سراوکیا درگیتگه بیت؟
- سی واندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکواری دگه شه برېگشیت.
- ای سی آزاتی به ډموکراسیې نظاما انت بوانت ورندا به وتی کتابچهان بلکت.
- ۱- هبر داتن «گشتن» و بیانی آزاتی.
- ۲- لکتن (کلمی) آزاتی.
- ۳- عقیدی دارگی آزاتی.
- په ای گالان یک یک جمله بلکت.

لټ و کټ

گلام

بی توری

بی وس

واهگ

اسوتي

مخسد:

- وانندگ بواننت و بکنت و اسوتيئ گندگيا بزانت.

اسوتي گندگين ناجوري انت

جست:

- ۱- استوتي چيا شنت؟
- ۲- اسوتي گندگ انت يا جوان؟
- ۳- اسوتي چه پيدگ داريت؟
- ۴- اسوت کئ انت؟

اسوت هما انت که چمي به دگرئ مال و دارائيا ديسته نه کنت. اسوتي، روا داری نه کرتن انت، همیکه اسوتئ چم به دگرئ مال و دارايي يا گهترين چیزی بکپيت دگه پيرزونه کنت و زردی نه سگيت که آنچين چیزی داشتگ بيت دگه آیی مال و دارايئ زيانني و زوالالوئيت.

اسوتي سک گندگين خوی انت چو نا جوړی وړا اسوتا جورينيت و پا زابه کنت، اسوت غمه وارت و ارمانی انت بلی شه وسی چیزی نه بيت اسوت و ترا جورينيت ووتی زندا تال و شوره کنت، په دگری تاواني رسيتگه نه کنت و شه کسی مال و دارائيا کم کرتگه نه کنت.

اڳه مشما کسی را درسته کنن، که اسوت انت و به اسوتیا خوگپته، جوان انت آیی سرا، پاچ آرن و بگشن که اسوتی گندگین خوی انت، ای خوا شه و تی سرا بزوریت، پرچی که، اسوتی گون وت دشمنی کرتن انت و آیرابگشن ته وت وتی زندا خرابه کنی، شه ای خوا دست بزور اڳه آمی هبرامنت و وتراگون دگران هم وږکرت شه اسوتی گندگین عذابار کیت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و اسوتی گندگینا به هوشا بگرت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی په اسوتی گندگی باروا گون وت هبربدت.

انون ای نیمگین جملانا به وتی کتابچهان بلکت به هر جملی جالگا چنت کلیمه داتگ بوته شه اوشکتگین گالان یکی که سره وارت درگیجت و به اورکین جا گها بلکت.

- اسوت هما انت که _____ به دگری مال و دارائیا دیست مه کنت.

دلی

چمی

واهگ وارمانی

اسوتی سک گندگین _____ انت.

خوی

دمه واریبی

- سی وانندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- من، ته، آفاعلین ضمیر انت و مناء، ترا، آیرا مفعولین ضمیر به ای سبخا فاعلی و مفعولین گالانا و دی و آوانی جملانا به وتی کتابچهان بلکت.
- به جالگی جملان

من آتون

منابرت

- فاعلی و مفعولین ضمیر آتگنت انون شما په ته و آجمله جوړکنت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- انون سی وانندگ
- اولی په ایشی که اسوتی چی انت
- دومی په اسوتی تاوانی باروا
- سومی په ایشی که اسوتا چون شه ای خوابگردینن، په رون هبربدنت.

گسوپین گار

هرگجانی شه شما په اسوتی باروا سی کشک به وتی کتابچهان بلکت و به گسا په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- په دگران مال و دارایی داشتنا پیرزو و روا داری جوان انت؟
- ۲- په وت پاکین مال و دارائیا چون ودی کرتگه کنن؟
- ۳- روا داری و پیرزونه دارگ گندگ انت یا جوان؟
- ۴- اسوت شه چیا و ترا جورینیت؟
- ۵- اسوت په دگران تاوان رسینگه کنت یا نه؟
- سی واندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان او شکت شه بربگشیت.
- شه جالگی گالان جمله جوړو به وتی کتابچهان بلکت.

پیرزو

زرد

جورینیت

اسوتی

خو

تال وشور

- سبخی ای بهرا "اسوت هما انت که چمی به دگری مال ودارائیا دیسته نه کنت، اسوتی روا داری نه کرتن انت" سی واندگ په رون په برزین تواری بوانیت.

علم روشنی انت

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- علمئ کدرا بزانت.
- په علمئ زورگا کوشست بکننت.

جست:

- علمئ ایل زرتن په کئ فرض انت؟
- علمئ ایل زرتن چه پیدگی داریت؟
- علم وزانگ انسانا چیه دنت؟
- اگه چیزی مه زانن چون کنن؟

علم وزانگ چو بلوکین روشنی انت که په انسانا مچین سکيانا آسان و تارما روشنه کنت. علم وزانگی ایل زرتن په مردین زاگ وجنین زاگا فرض انت. اما باید په علم وزانگی ایل زرتنا کوشش و تلواسگ بکنن و چیزیکه نه زانن شه عالم و دانندگان سوج و وترا پو و سرپدکنن سو جا شرمی نه انت نه زانتن و نا سرپدی شرم انت. شه وهدده و وختا کټ گپتن و علم و زانگی ایل زرتن باز پیدگ داریت هر چنکس که مردم علم وزانگی واوند بیت به هما کچانا آیی عزت و آبرو به دگرانی دیما گیشه بیت و مچین آیرا په برزین چمی گندنت.

علمين مسلانی زانتن چو گنجی ودي کرتا انت و علم وزانگ انچين گنج و هستي انت
که هيچبر الاسه نه بيت.

کسيکه علم و زانگی واوند بيت جوانين کردارا نا تسره رسينيت و دگه هم شه آبي علم و
زانگا پيدگ وکته زورنت، علم و زانگ انسانی شان و بالگ انت.

بيایت که وتی پربهاين وخت و رسا کا انچامه گوازينن په علم و زانگی ایل زرتنا شپ و
روچ کوشش بکنن، چیزی که زانن په دگران بگشن و چیزیکه نه زانن شه دگران سوچ
بکنن انسان په علم و زانگی ایل زرتنا شه دمیکه به دنیا کیت تا دمیکه زندگنت وخت
ورساک داريت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وائندگ په رون نوکین سبخا بوانيت.
- پنج ډل بیت و هر ډلی په علم و زانگی باروا گون وت هبربدیت.
- شه ای گالان په جالگی هر گجام جملی گچين ورندا به وتی کتابچهان به اورکین
جاگهان بلکت.

علم

آبات

علمی

علم و زانگی

غديما انسان په بازسکی زندگيه کرتنت، بلی مروچی به _____ برکتا په آسوده
حالی و اسراحت زندگيه کنتت.

_____ انسانی فخر و شان انت.

_____ واوندين مردم وتی وطن گهتر _____ کرتگه کنتت.

- سئ وانده گ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- سئ وانده گ په رون په عالم و دانده گانی کدر و روی بارواهبر بدنت.
- شه ای سئ جملان یکی سوجئ جواب انت آیرا ودی و رندا به وتی کتابچهان بلکت.
- دانده گ هما کسانت که مژنین هبر بدنت.
- دانده گ هما کسانت که شه مچان برز بنندیت.
- دانده گ هما کسانت که پوو سرپدیت.

هر گجامي شه شما جالگئ شیري نثرا به وتی کتابچهان بلکت.

امئ مکتب زندئ براه انت
یات بگرن علم وادبا
په مردمان بن دلسوچ
برون به مکتبا جوان
زندگ بیت علم و ادب

امئ مکتب علمئ جاه انت
بیا که برون به مکتبا
سبخ بوانن شپ وروچ
هر تاریا گون براسان
آبات بیت امئ مکتب

- چیزیکه انون گشتکه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- علم وزانگ په انسانا چو چیا انت؟
- ۲- انسان گون علم و زانگا چه کرته؟
- ۳- انسان به علمی برکتا به گجا گام اشتگیت؟
- ۴- علمی جاه گجا انت؟
- ۵- به گجا گیشتر عالم و دانندگ ودیه بیت؟
- سی وائندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه بریگشیت.
- گون ای گالان جمله جوړ کنت.

علم و زانگ

آسان

ایل زرتن

زانن

- سبخی ای بهرا «علم و زانگ چوبلوکین روشنی انت که په انسانا سکیانا آسان و تارما روشنه کنت. علم و زانگی هیل زرتن په مردین زاگ و جنین زاگا فرض انت.» په رون په برزین توارى بوانت.

جوانین ورگی

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلیکت.
- جوانین ورگی کدرا بزانت.
- به جوانین ورگی وارتنا دلگوش بکننت.

جست:

- ۱- گجام ورگیا وش دارت؟
- ۲- جوانین ورگی گجام انت؟

آئیکه وتی دُرای و جویا لوئنت ورگی سرا دلگوشه کننت. جوانین ورگی په انسانی دُرائیا پیدگ داریت.

غدیمی و هدا پیگ و گوشته وارتنت و به وتی مناگشتنت کسیکه بازپیگ و گوشت بوارت دروا وجود و پرواکین صورتی واوند انت. بلی رندا ثابت بوت که مالانی بازین گوشت و پیگ "چرپی" وارتن پیدگ و کتی نه داریت په ایشیکه به مالانی چرپی

کلسترول باز انت و وهده که به انسانی حونا کلسترول گیش بیت به رگانی تها مانیت که په انسانی دروایا تاوان داریت.

انون انسان په وتی دُرایی وجوړیی ساتن و پرواک و توک بوتنا به پیگ و گوشتی جاگها، ماک، ماش، ادس، نخوت، بینډی وای وړی دگه چیز ورنه. گوشت، شیر، آمورگ، پنیر ماهی، ماک، نخوت و دال پروتین دارنت که په بدنی ودا باز تا ثیر دارنت و عضلاتا مزنه کننت.

جواری، برنج، گله، کچالو، شات و نیشکر بدنا واک و توکه دینت.

راز رازی نیوگ و سوزی ویتامین دارنت که آوانی وارتن انسانا شه ناجوړیان ساتنت.

به روچی تها چنت وار آپی وارتن، تازگ و حامگ یاپکتگین سبزی و خاص پیماز و سیرکی وارتن باز پیدگ وکت داریت انسان هرو هدی که ورگی فکرا بیت باید وتی وش و پسندا نه بلکه ورگی واک و توک و تاثیرا بزانت و هما ډولین ورگی بوارت که په آپی کت و پیدگی داشتگ بیت.

باز نوشابهانی وارتن جوان نه انت، و یتامین دارین چیزانی وارتن زبر انت. انسان باید به خوت و ورگی وارتنی و هدا وش و هندان بیت به غم و گرتیا ډب مه بیت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی په جوانین ورگی باروا گون وت هبر بدیت.
- دو ډل شه یکی آدگرا په ایشی کسیکه وتی دُرایا لویتیت به چیا باز دلگوشه کنت پرس و سوج کنت، آدگه جوابانا بشکننت.

- سى واندىگ په رون سېخى يک يک بارا په برزين تواري بوانيت.
- چيزيکه انون گشتگه بيت په جوانى بلکت و جائیکه لازم انت. ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- سى واندىگ په هما ورگيانى باروا هېرېدنت که پيدگ وکتې دارنت.
- جالگى جملا سى پسو داتگ بوته همایکين که راست انت شه سېخى ديما ودى و رندا به وتى کتابچهان بلکت.

پروتين دارين ورگى:

- اى ورگى انسانى بدنا واک و توکه دنت.
- اى ورگى انسانى بدنا شه ناجورپان ساتيت.
- اى ورگى به بدنې باسکاني و دداتن و عضلاتى مزن بوتنا مزين تاثيرى داريت.
- په جالگى جملى اورکين جاگها يکى شه اى گالان ودى و بلکت.

پروتين

ويتامين

راز رازى نيوگ و سوزى _____ دارنت که آوانى وارتن انسانا شه ناجورپان ساتيت.

گسويين گار

اى سېخى اولى و دومى بهرا به وتى کتابچهان بلکت و په وتى کهولى باسکان بوانت.

- چيزيکه انون گشتگه بيت په جواني بشکنت و رندا جُستاني پسوا بگشت.
- ۱- بازين پزوري په چياتاوان داريت؟
 - ۲- حوني فشار شه چيابرزه روت؟
 - ۳- دلي او شتا تن (تپ داتن، سکتته)، شکري ناجوري شه چيا وديه بنت؟
 - ۴- په پزورين مردما پيگ و چريپي وارتن پيدگ داريت يا تاوان؟
 - ۵- کسيکه پزورانت چي بوارت و چي مه وارتن؟
- سي وانندگ چيزيکه ديما شه جستان گشتگ بوت شه بر بگشت.
- په اي گالان جمله جوړ کنت.

دُرایی

دلگوش

پيگ

کلسترو

سبخي اي بهرا "په ايشي که دُرا و جوړبن و وس وواک داشتگ بن انچين ورگي بورن که پروتين داشتگ بيت، اماره واک بدنت و شه ناجوړيان بسايت" په رون په برزين تواري بوانت.

دُراهِی

مخسد:

واندگ سبغا بوانت و بلکنت.
دراهی کدر و روا بزانت
شه هماچیزان که په درواہیا تاوان دارنت دوری بکننت.

جُست:

دُراهِی چه پیدگ داریت؟
پچی مدام و ترا پا که ساتن؟
اگه و ترا پاک مه ساتن چونه بیت؟
پچی شه آوان که و ترا پاکه نه ساتنت کسی وشه نه بارت؟

دُراهِی وجوړی شه خداوند(ج) مزین نعمتان انت. شه دُراهِی وجوړیا په انسانا وشین
سرودل و کاری واک و توک و ديه بیت. مچین انسان په دُراهِی وجوړیا اړ آنت، اگه مردم
دُراهِی مه بیت واک ووسی نه داریت و گون راز رازی سکی و سوریان دیم په دیمه بیت.
جوان و خرابین راهها توپیر کرتگه نه کنت.

جوانین عکل و هوش به دُرا و جوړین بدنا انت، پاکی و ستره یی به درواهیی سرا باز تاثیر داریت پمیشا به پاکی و ستره یی ساتنا بازسوگه کرتگ بوته، هر چنکس به وتی جند وتی گس وتی کوچگ و هلکی پاکیا دلگوش بکنن به هما کچانا وتی دُراهی و جوړیا ساتتگن. اما گندن کسیکه به وتی پاکیا دلگوش داریت دُرا و جوړ انت و مچین شه آیی وشه برنت و گون آیی دیوان و هبره کنت، مگه شه کسیکه و ترا پاکه نه ساتیت مردم و شه نه برنت و شه اوستاتن و نشتنا گون آیی دور یه کنت، انچین کس مردمانی دیما کدر و رو نه دارنت .

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج دل بئیت و هر دلی گون وت په دراهی و سلامتی باروا هبردیت.
- په جالگی جملانی پوره کنگا دو پسو داتگ بوته، هما که راست انت و دی ورندا به وتی کتابچهان بلکت.
- شه همایی که و تراپاکه _____ کسی وشه نه بارت.

۱- ساتیت

۲- نه ساتیت

جوانین عکل و فکر به _____ بدنا انت.

۱- هر کسی

۲- به جوړین

اما گندن کسیکه به وتی _____ دلگوش داریت دُرا و جوړ انت.

۱- وراک و پاکیا

۲- کارا

سئ واندده گ ای سبخی یک یک باره په برزین توارى بوانیت.

۱- چیزیکه انون گشگه بیت په جوانی بلکت و جای که لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه بلت.

۲- گون چوکاتی تهی گالان جملانا پوره کنت رندا به وتی کتابچهان بلکت وهما کلیمی ایشک و آشکا حله بگرت که گون جملان جریت.

میکروب
دنزو پلک
سیگار
پاکی

په انسانی دراهیا پیدگ داریت.

دورساتیت.

پاکیا
سبزگا
دنزوپلکا
جوانین هوا

انسان باید و ترا شه

گسوپین کار

هرگجامی شه شما چارکشک په دراهیی باروا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

۱- په امی دُراهیا چی پیدگ دارنت؟

۲- په امی دراهیا چی تاوان دارنت؟

۳- بایدوتی دست و دپ و دنتانانا کدین بشودن؟

۴- وتی ناوانانا کدین بچن؟

۵- امی سری مود چنکربنت؟

- چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت سی وانندگ شه بر بگشیت.

- گون ای گالان جمله جوړ کنت.

دُراهی

واک و توک

دیم په دیم

گندن

اوستاتن

- سبخی ای بهرا ((دراهی و جوړی شه خداوند(ج) مزین نعمتان انت شه دراهی و جوړیا په انسانا وشین سرودل و کاری واک و توک و دیه بیت)) په رون په برزین توارى بوانت.

موزیم

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت.

موزیم و موزیمی چیزا نادرست کنت.

موزیمی کدرو نها دا بزانت.

کابلی موزیمی ماری

جست:

به برزگی عکسا چیه گندت؟

موزیم چیا شنت؟

به موزیما چه ساتگه بیت؟

افغانستان به گجام شاران موزیم داریت؟

شه غديمين دور و باريي مردمان بازين اثرو وږوړي چيز منتگنت، اي چيز به خاصين ماړي و آباتياني تها ساتگه بنت كه موزيم گشتگه بيت په ايشي كه غديمي كهنين اثرائي كدر و نهاد بازان موزيم يا جائيكه ساتگه بنت باز كدر دارنت.

به موزيمان غديمين زر، مجسمه، پچ و پوش، پُر بها مين سنگ و غديمي دور و زمانگي وږوړي اوزار و وسيله ساتگه بنت و باز مردم په غديمي چيزاني سيل و ندار گا به موزيما رونت.

افغانستان كه شه وت ديرين را جدپتر (تاريخي) و اوند انت بازين غديمين چيز داريت و هماچيز كه تا انون دستا آتگنت به وطني موزيمان ساتگه بنت.

به امي عزيزين وطن افغانستان به كابل، غزني، جلال آباد و هراتي شاران موزيم جوړ بوته كه به آوان غديمين پربهاين چيز ساتگه بنت، غديمين چيز و موزيماني جوانين ساتتن امي مچاني كار انت، موزيم مچين هموطناني انت.

همايكه وت سروچيركايي غديمين چيزانا شه گياباني دك و خرابهان كشيت، چيره دنت و بها كنت گون مچان خيانتنه كنت، اي كار جُرم زانتگه بيت.

- اي سبخي نو كين گالانا سيايگ بكننت.

- دو واندگ په رون نو كين سبخا بوانيت.

- پنج ډل بيت و گون وت په موزيمي باروا هبربدت.

- جالگي جملانا به وتي كتابچهان بلكت په جملاني پوره كرتنا سي پساداتگ بوته هما

كه جملا پوره كنت و دي و به اور كين جاگها بلكت.

- شه غديمين دور و باريي مردمان بازين _____ چيز منتگنت، اي چيز به

خاصين جاگه و آباتياني تها ساتگه بنت كه موزيم گشتگه بنت.

نكل و آسمانك

اثرو وږوړي چيز

گله و دانگ

- سئ واندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و ټک، کامه، سوالیه و ندائی علامهانا بلت.
- سئ واندگ په رون په موزیمی باروا هبربدنت.
- ای جالگی جملانا به وتی کتابچهان بلکت په هر جملی پوره کرتنا سئ پسو داتگ بوته هما پسوا که راست انت ودی و به جملانی اورکین جاگها بلکت.
- به امی عزیزین وطن افغانستان به _____، _____، شاران موزیم جوړ بوته.
- ۱- پروان، فاریاب، فراه
- ۲- کابل، غزنی، جلال آباد و هرات
- ۳- نورستان، سمنگان، قندز
- گون ای گالان جالگی جملانی اورکین جاگهانا پُر بکنت.

سی

غچاغیا

امی

- اگه بگندن که کسی غدیمین چیزانی _____ کنت، باید زوت پولیسا _____
- کنن و میلن که _____ وطنی دارائیا بارت.

گسوپین کار

- ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوانت و موزیمی کدر و نها دا په آوان بگشت.

- چيزيکه انون گشتگه بيت په جوانی بشکنت ورنډا جستاني پسوا بگشت.

جست:

- ۱- کهنين غديمين چيز گيشتړکي به گجا وديه بنت؟
- ۲- اگه کسی به وتی هلک و دیاری نزيکا به حاکانی چيرا چيزی گندیت چون کنت؟
- ۳- پچی غديمين چيزانی و تسرين پاچ آورتن جوان نه انت؟
- ۴- پچی اما کهنين غديمين چيزانی شه ډگارا کشتن و بها کرتنی حکانه دارن؟
- ۵- غديمين کهنين چيز کي مال انت؟

- سی واندگ چيزيکه ديماشه جستگ بوشکنت ورنډا جستاني پسوا بگشت.

- شه جالگي گالان جمله جوړ کنت.

به موزيمان

غديمين

غديمی

سيل و ندارگا

- سبخی ای بارا ((افغانستان که شه وت دیرين گوستگ و تاریخی و اوند انت بازين غديمين چيز داريت، هما چيزيکه تا انون دستا آتگنت به وطنی موزيمان ساتتگه بنت)) په روتن په برزين توارى بوانت.

پارلمان

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت.

پارلمانا درست بکننت.

شه مردمانی نمایندگانی ذمه واریا به پارلمانا سی بنت.

جست:

پارلمان چیا شنت؟

به افغانستانا په اولی وارا پارلمانی فکر کدی ودی بوت؟

شمی نمایندگ به پارلمانا کی انت؟ نامی بگشت.

پارلمان مردمی نمایندگانی مجلس انت که به آیی قانون منیتگ و دولتین کارانی سروپا سرگپتگه بیت و افغانستانی اسلامیین جمهوریی پارلمان ولسی جرگه و مشرانو جرگه انت. به افغانستانا په اولی وارا به شاه امان الله خانی وختا پارلمانی فکر ودی بوت و رندا شه آیی به نادر شاهي سلطنتی و هدا به هجری شمسی ۱۳۱۱ سالا اولی پارلمان بنیاد اشتگ بوت.

به محمد نادر شاهی سلطنتی و هدا به ۱۳۰۸ سالا عیانی مجلس که ۳۸ باسک داشت کارابنا کړت و سئ سال پدترا دومی مجلس ((ملین شورا)) جوړ و افغانستان گون دومجلسی دارگا پارلمانی واوند بوت.

سری و هدا افغانستانی پارلمان انتصابی ات نه درگیجگی، وهدی که محمد ظاهر شاه به واکارست افغانستانی پارلمان تا یازدهمی دورا انتصابی اتنت. ای واری افغانستان رنداشه ۳۰ سالی مړو جنگا گون نوکین نظام و اساسین قانون جوړبوتنا پارلمانی واوند بوت.

افغانستانی مردم به جمهوریین ریاست و پارلمانین درگیجگا(انتخاباتا) به وتی وطنی سیاسین جوړ بندیا بهرزرتنه وراي داتنی حکمی ودی و به ۱۳۸۴ سالی سنبلئ ۲۷ وتی نماینده گانا په پارلمانا گچین کرتنت.

افغانستانی اسلامین جمهوریی پارلمان دو مجلس داریت که یکی ولسی جرگه و آدگه مشرانو جرگه انت که قانونانی منگ و اجرائی واکمی سرا چاری دارگی ذمه واریا دارنت به ولسی جرگه ۲۴۹ مردم که شه آوان ۶۸ جنین زاگ و به مشرانو جرگه ۱۰۲ نمایندگ که شه آوان ۳۴ مردم انتصابی انت بهردارنت. پارلمانی نمایندگ پنج سال به ملتی گسا انت که رنداشه آیی آوانی کاری دوره آسره بیت.

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج ډل بیت و هر ډلی په پارلمانی باروا گون وت هبر بدیت رنداشه هرډلی یک واندگی، یگجاین هبرانی نتیجا بگشیت.

- سئ واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتکه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- جستانا بشکنت.
- په اولی وارا به افغانستان به کي وختا پارلمانی فکر ودی بوت؟
- په جالگا په ای جستا ۳ پسو داتگ بوته هما پسا که راست انت ودی و به دیمی(ص) حرفی بلت.
۱. به امیر عبدالرحمن خانی وختا.
 ۲. به محمد نادر شاهي وختا.
 ۳. به شاه امان الله خانی وختا.
- افغانستانی مردم به گجام سالا به جمهورین ریاست و پارلمانین در گيجگا بارزرتنت؟
- شه جالگی سئ جوابا ودی و به دیمی ص بلکت.

۱- به ۱۳۸۰ سالی جوزای ۱۵	
۲- به ۱۳۸۳ سال ثوری ۲۰	
۳- به ۱۳۸۴ سالی سنبلې ۲۷	

- چیزیکه انون گشتکه بیت په شری بشکنت و رندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

۱. به جهانی وطنان چنت رازی پارلمان انت؟
 ۲. گجام رازی پارلمان گیشتر تاثیر دارنت؟
 ۳. گجام پارلمان به مردمی لوپگ وارادا به میانجینا کیت؟
 ۴. به گجام پارلمانا کسانین ټکر، مدنین جامعه و گل باره زورنت؟
 ۵. غیر دموکراتیکین پارلمان گجام انت؟
- سی واندهگ چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکوار دکه شه برېگشیت.
- په جالگی گالان یک یک جمله جوړ بکت و بلکت.

پارلمان

بنیاد

ملین شورا

- سېخی ای بارا ((پارلمان مردمی نمایندگانی مجلس انت که به آیی قانون منیتگ و دولتین کار چاری چیرا گپتکه بنت. افغانستانی اسلامین جمهوریی پارلمان ولسی جرگه و مشرانو جرگه انت)) په رون په برزین توارې بوانت.

غالی گواپی

مخسل:

واندگ سبځا په جوانی بواننت.
واندگ گون غالی گواپی صنعتا درستى بنت.

جست:

به رسما چيا گندت؟
شه شما گجام يکين غالبي گوپتنا ديسته؟
غالي گواپ شه چيا دسگ جوړه کنت؟

به عزيزين وطن افغانستان شه باز غديما غالي گواپي صنعت دود بوته و بازين هموطنی به
غالي گواپيا مشکول انت و بازولایتان غالي گوپتگه بیت مگه بلخ، آقچه، هرات، فراه و
نیمروزی ولایتی غالی نام و توار دارنت.

بلوچین جنیک و جنین زاگ به غالی گواپیا کاریین ډولی زحمته کشت، ایش پسی پشما جوانه شodont و گون چروجلکا آوانا ریسنت رندا شه رستنا دسگانا چنت رازی رنگه کنت همیکه دسگ رنگ و بریر بوتنت تئونا ایره کنت و باز ډیلدارو براهدارین غالینه گوپنت.

باز سالان دیما په غالی گواپیی دسگانی رنگ داتنا چگگکی رگ و ریشگانا شه حاکی تنها کشتنت و رندا شه ششتنا به غلیپی تنها جوان لاره دانت و هدی که بزین رنگ جوړه بوت دسگانا رنگه کرتنت بلی انونین و هدا په دسگانی رنگ داتنا هر رازی رنگ که بلوتنت و دیه بیت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیاگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- په ای سوچا سی پسو داتگ بوته هما که راست انت و دی و به دیمی (ص) بلکت.
- پشمیکه په غالیا بریره بنت کدین شوشته بنت؟

۱. دیما شه رستنا شوشته بنت.

۲. رندا شه رستنا شوشته بنت.

۳. هیچ شوشته نه بنت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلی گون وت په چر و جلکی باروا هبربدیت رندا شه هر ډلی یک وانندگی چیزیکه شه وتی ډلی نیمگا او شکیته په دگران بگشیت.
- سبخا بوانت و رندا بگشت غدیما که رنگ نه ات په غالی دستگانی رنگ داتنا شه گجام چیزا کارگپتکه بوت شه جالگئ سی پسا و دی و به دیمی (ص) بلکت.

۱. شه درچکی بن وریشگا

۲. شه جروعلفانی بن وریشگا

۳. شه چگگکی بن وریشگا

– سئ واندگ په رون سبخی یک یک باره په برزین توارى بوانیت.

فعل:

فعل هما کلیمه انت که کار، مردمی و یا چیزی حالتا به یکی شه سئ (۳) زمانگان روش بکنت (گوستگ، انون، آیوک)

چو: شتون – رئين – لوتین برئين.

• من زی شارا شتون.

• من شارا رئين.

• من لوتین باندا شارا برئين.

– شما شه برزگی جملان گوستگین زمانگی فعل، انوین فعل و آیوکی فعلا معلوم و رندا فعلی هر سئ زمانگی جملانا به وتی کتابچهان بلکت.

– په جالگی جملانی اور کین جاگهان په جوانی شه ای فعلا گچین کنت.

شتون

رونت

لوتین

برون

من زی شارا _____.

مُراد و بیبرگ شارا _____.

اما _____ به آیو کین هیتگا کندهار _____.

- چيزيڪه انون گشتگه بيت په جواني بشڪنت ورنڊا جُستاني پَسوا بگشت.

۱- په پشمانی رستنا شه چيا کار گپتگه بيت؟

۲- جنک و جنين زاگ غالي گواپي کارا چه و هدا ديما برنت؟

۳- جنک غالي گواپيا شه کي هيله زورنت؟

۴- غالي گواپي شه کدي پا دود انت؟

۵- پچي تئون گواپين جنين زاگاني کار ستاي وړانت؟

- سي وانندگ په رون چيزيڪه ديما شه جُستان گشتگ بوت يکواردگه شه بر بگشيت.

په اي گالان جمله جوړ کنت و به وتي کتابچهان بلکت

غديما

مشکول

چر

جلک

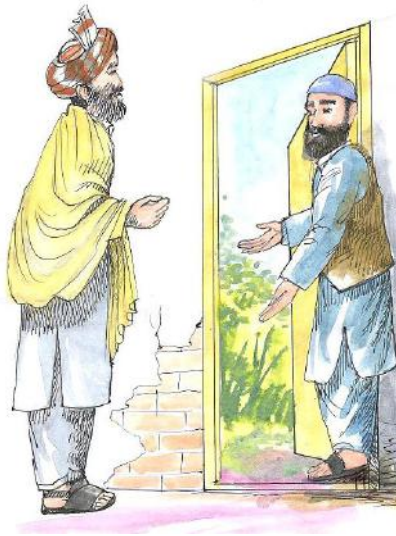
گسويين ڳار

اي سبخي اولي بارا به وتي کتابچهان بلکت و په وتي کهولي باسکان بوانت اگه آگيشتر
چيزي په غالي گواپيا زاننت بشکنت.

مهمانانی عزتداری

مخسد:

- وانندگ بوانت و بلکنت.
- وانندگ مهمانانی عزتداریا بزانت.
- گون مهمانانی عزت کرتنا خو بگرت.

جست:

- ۱- مهمان چیا شنت؟
- ۲- دمیکه شمی گسا مهمانه کیت چونه کنت؟
- ۳- مهمانی عزتداریی داب شه کدی پا دود انت؟

به امی عزیزین وطننا شه شاران در به ده وهلکان مهمان جاه و هوتل نه انت و هموطن په روچ یا شپی گوازینگا به وتی حکدار و دوستی گسا رونت.

امی مردم، شه مهمانی آتنا، باز وشه بنت، دمیکه به گسا مهمانه کیت گسی واوند گون پاچین پیشانیی په گل ووشحالی مهمانا وش آتگیه کنت. و کاسی وتی واک و وسا آیی خدمتا کنت.

امی مردم بری سدک و باورا انت که گون مهمانی آتنا به گسی واوندی پرزونگ وروزیا برکت و دیه بیت و شنت مهمانی روزی گون آیی جندا انت. اما وتی پس و پیروکانی ورا مهمانداریی رسم و دابا زندگه ساتن و گون مهمانی آتنا بازوشه بن و په جوانی آیرا خدمته کنن.

ای که اما وتی مهمانی کدرا زانن و آیرا په جوانی عزته کنن به امی خو و مردمگیری سرا جوانین تاثیر داریت، امی نیکی و جوانین سلوکی دارگی جزبگا گیشه کنت و اما گیشتر صبر و دیه کنن، مهمان شه امی ای عزتداریا باز و شه بیت و ای نیکیا به هوشا گیت و امی روزی و نمکی پاسا ساتیت.

به شار و آجاگهان که هوتل و مهمان جاه انت، امی هموطن وتی دوست و حکدارا نا پازابه نه کنت په شپ و روچی گوازینگا به مهمانجاه وهوتلان رونت.

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندنگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ دل بیت و هر دلی په مهمانی عزتداریی باروا گون وت هبربدیت.
- ای متل و گالوارانا بوانت و به وتی کتابچهان بلکت.
- مهمان خدای دوست انت.
- مهمانی روزی گون آیی جندا انت.
- مهمان وتی روزیا وارت.
- مهمانی روزی دیماشه آئیه کیت.
- شه ای جوابان گجام جوان انت.

پچی مهمانی عزته بیت؟

په کسی عزت داتنا

په دوستی و محبتی بازبوتنا

گجام یکین جوان انت به دیمی(ص) بلکت.

	اولی؟
	دوم؟
	هردو؟

- سئ واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
 - چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و
 ندائیه علامهانا بلت.

- سئ واندگ په مهمان داری و مهمانی عزتداری باروا هبر بدنت
 - گون ای گالان جالگئی جملانا پوره بکنت.

مهمانی

وشه

گسئ واوند

مهمانا

امی مردم، شه _____ آتنا باز _____ بنت. دمیکه به گسا مهمانه کیت
 _____ گون پاچین پیشانی په گل ووشحالی _____ وش آتگیه کنت.

ای سبخوا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

- ۱- بالاچ و بیرگ کدی شه شارا سونی گسا رادگ اتنت؟
 - ۲- بالا چا چی تورینت؟
 - ۳- بالاچ چی گشت؟
 - ۴- بیرگ چی گشت؟
 - ۵- کشارگری و با گداریی حاصل شه چیا رسنت؟
- سئ واندگ چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت په رون یکوار دگه شه بر بگشت.
- په ای گالان جمله جوړ بکنت.

پاچین

خدمتا

پرزونگ

- سبخی ای بارا ((امی مردم، شه مهمانی آتنا، باز و شه بنت، گسی واوند گون پاچین
پیشانی په گل و وشحالی مهمانا وش آتگیه کنت)) په رون په برزین تواری بوانت.

ویتامین

مخسّد:

- وانندگ بوانت بلکنت و ویتامین و آیی پیدگ و کتا بزانت.
- شه ویتامینی کمی تاواناسی بنت.
- ویتامین دارین چیزانا درست کنت.

جُست:

- ویتامین به انسانی بدنا چه اثری داریت؟
- ویتامین به چیا ودیه بیت؟
- ویتامینی نه رسگ په انسانا چه تاوان داریت؟

ویتامین به انسانی واک و توک داتن و زندگی تچ و تاگانی رادگ منتنا باز کدر و اثر دارنت. همیکه انسان وراکی (ورگی)، نیوگ و سبزیه وارت ضرورتی وړی ویتامین په آیه رسنت.

اڳه انسان جوانين ورگي، نيوگ و سبزي مه ورات په آبي ویتامينه نه رسیت وکراکرا بی رودار، دل غش ونزوره بیت واڳه همی ډول مانیت گون سکین ناجوړ یادیږ په دیمه بیت. همائیکه جوان ورگي، نيوگ و سبزيه ورنه زير ویتامينه گرنه، دُرا وجوړ انت و هرورپی کاروتچ و تاگی وسا دارنت. سرآبی که گون علم و زانگی دیما روگا جوانين ډولی ویتامين جوړ کرتگ و به دارو خانهان آورتگه بنت مگه گیشتر په ایشی سوگه بیت که انسان ویتا مینا شه ورگي، سبزي ونيوگا بگیت پمیشا انسان به دگه ورگیانی وارتنی پانادا په سبزي ونيوگانی وارتنه باز دلگو شه کنت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وائندگ په رون نوکین سبغا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هرډلی گون وت په ویتامینانی باروا هبردیت.
- په جالگی جملانی اورکین جاگهان شه جدولی تهی گالان که گندت درگیجت و رندا به وتی کتابچهان بلکت
- _____ په انسانی واک و توک داتنا پاز کدر داریت.

برسیت
ویتامین
مه رسیت
دُراوجوړ
وراک
نیوگ
سبزي
داروخانه

- اڳه په انسانا ویتامین _____، _____ و پرواک و توک بیت.
- اڳه په انسانا ویتامین _____ بی رودار، دل غش و نزوره بیت.
- ویتامین به وراک، _____ و _____ بازانت.
- به _____ هم ویتامین په بها انت که ناجوړانا داتگه بیت.

- سئ واندگ په رون ای سبخئ یک یک با را په برزین توارى بوانیت.
- چه ډولی یا کیفیتى قید: هما انت که ډول و کیفیتا روشه کنت چو:
- شر- جوان-زبر-وش وش-کرا، کرا
- به ای سبخا هما جملا که به آیی کیفیتى قید دیستگه بیت ودى ورندا به وتی کتابچهان
- بلکت و انچین چنت جمله دگه جوړ و بلکت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و
- ندائیه علامهانا بلت.
- سئ واندگ هرگجامی یک یک جوانین ورگی (وراکى) باروا هبربدنت که گون
- وارتنی انسان واک و توک و دیه کنت.
- انون په جالگئ جملی پوره کرتنا لازمین گالانا ودى وبه جاگهی بلکت.

نیوگ
سبزی
ویتامین

باید بزنانن که _____ و _____ هم ویتامین دارنت.

گسویین کار

هرگجامی شه شما سئ سئ کشک په ویتامینی باروا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی
کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱. باید چونین وراک (خوت، ورگی) بورن؟

۲. به گوشت، آمورگ و ما کا چی ودیه بیت؟

۳. چی انسانی بدناپرواکه کنت؟

۴. غنדיین چیز به چیوا ودیه بنت؟

۵. مسکه، شیر، پیرو نبا تیین روگن چی دارنت؟

۶. نیوگ و سوزی چی دارنت؟

- سی واندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکواردگه شه برېگشیت.

- گون ای گالان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

رودار

سوزی

دل غش

نیوگ

ورنت

- سبخی ای بهرا ((ویتامین به انسانی بدنی واک و توک داتن و زندگی تیچ و تاگانی

رادگ منتنا باز کدر و رو داریت)) په رون په برزین توارى بوانت.

نسواری تاوان

مخسد:

- واندگ بواننت بلکنت.
- شه نسواری ضرروتا واناسی بنت.
- شه ای عملا دوری کنت.

جُست:

- نسواری ضررو تاوان چی انت؟
- پچی مردم شه نسواریا بده برنت؟
- نسوار په دُرائیا چه تاوان داریت؟

نسوار جور دارین گندگین چیزی که شه تما کی اورت کرتن و آهکی لوړ کرتنا جوړه بیت و نسواری ای گندگین چیزا به وتی دنتانانی دیما به لنټ و دنتانانی تنها کلنت. نسوار شه گندگین عملان انت. همائیکه گون ای عملا خو گرت گون وړوړی ناجوړیان آخته بنت مدام آوانی دنتان زرد انت و دپش گندگین بوی دنت. مچین مردم شه نسواریان بده برنت.

کسانین زاگ، نوک ورنه وورنا که وتی مُلک و وطنی براه وزیر انت و آوانی دُرایبی و جوړی په ملکا مزین پیه و سرماییی انت شه مچان گیشتر شه نسوار و دگه عملان که انسانئ شان و عزتا کم و په دُرایبی و سلامتیا ضرروتا وانه رسیننت بده برنت همیکه

نسواری یا دگه عملی را بگندنت شنت ته که وت وتی زندا خرابه کنی شه دگری چه گلگ، پیچی وت په وتی دست تاوان و ضرری پداگردی.

امی ورنه و نوک ورنه زاننت که به نسوار، سیگار، چلیم، تریاک، چرس و دگه عملان آخته بوتن تباهی انت که مردما زبون و زواله کنت پمیشاوت هم شه ای عملان و ترا دوره ساتنت وتاجائیکه شه وسیش بیت په دگران هم ای عملانی ضرروتا واناگشت و آوانا منع کنت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگان په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی په نسواری ضرروتا وانی باروا گون وت هبریدیت و اولی ډل جست بکنت و آدگه په واریک یک پسویدنت.

اولی ډل - جست:

- نسوار کرتن چونین عملی انت؟
- دومی ډل - پسو: نسوار کرتن باز گندگین عملی انت.
- اولی ډل - جست: نسواریانی دنتان چونین رنگی دارنت؟
- سومی ډل - پسو: نسواریانی دنتان زردو زنگ انت.
- اولی ډل - جست: کی دنتان زوت خرابه بنت؟
- چارمی ډل - پسو: نسواریانی دنتان.
- اولی ډل - جست: نسواریانی دپ چونین بوی دنت؟
- پنجمی ډل - پسو: نسواریانی دپ گندگین بوی دنت.

- سی واندگ په رون ای سبخی یک یک با را په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و
ندائیه علامها نا بلت.

- سی واندگ په رون

اولی په نسواری گندگی

دومی په نسواری ضرر و تاوان

سومی په نسواری دیمگیری باروا هبربدنت.

گسویین کار

هر گجامی شه شما په نسواری ضرورتاوانی باروا سی کشک به وتی کتابچهان بلکت و په
وتی کهولئ باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.

۱. زندگی باز وشین روچ گجام انت؟

۲. به چیا باید انت دلگوش بکنن؟

۳. چه په انسانی ود، مزن بوتن، دُرایی، شان و عزت و مردمگريا کټوک انت؟

۴. گندگين عمل گجام انت؟

۵. اما باید وتراشه چیا دوربساتن و دگرانا هم منع کنن؟

- سئ واندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت شه برېگشیت.

- په ای جملئ پوره کرتنا یکی شه جالگئ گالان درگیجت و به اورکین جاگها به وتی کتابچهان بلکت.

ورنا شه نسوارا بده برنت و _____ دوره ساتنت.

مردما

زاگانا

وترا

- شه ای گالان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

گندگين

زرد

بو

کسانین زاگانی حک

مخسد:

- واندگ بواننت و بلکنت.
- کسانین زاگانی حکانا بزانت.
- گون کسانین زاگان جوانین سلوکی بکنت.

جست:

- ۱- کسانین زاگ به آیو کاجیه بنت؟
- ۲- وطنی آیوک به کئی بستگیت؟
- ۳- ماس و پس و مزن گون کسانین زاگان چونین سلوکی بکنت؟
- ۴- باید کسانین زاگ گون وت چونین سلوکی بکنت؟

کسانین زاگ وتی وطنی پیه و سرمایه انت، همی مروچین کسانین زاگ باندی رو چا مزنه بنت، علم و زانگی و اوند بنت و په وتی وطنی ترخی و دیما روگا سرینا بندنت.

پس و ماس و دگہ مزن باید انت گون کسانین زاگان جوانین سلوکی بکننت آوانی ہبر،
 نظرو پیشنہادانا پہ جوانی بشکننت و بہ کاران گون آوان سلا و شو ربکننت، کسانین
 زاگ کہ شہ پس و ماسا سوجہ کننت باید ماس و پس آوانی سوجی پسوا بدینت و گون
 آوان پہ نرمی و وشین تبی ہبربدیت۔

ہرچنکس کہ کسانین زاگانی کدربیت و آوانی جوانین کار و کوششا رو داتگ بیت آپہ
 کارانی تسر رسینگا گیشتر دلگوشہ کننت و گون و ہدہ و وختی گوزگا زانگ و کمالی
 واوندہ بنت و گیشترین کار در بریی وسی و اوندہ بنت۔

- ای سبخئی نوکین گالانا سیاگ بکننت۔
- دو وائندگ پہ رون نوکین سبخا بوانیت۔
- پنچ دل بیت و ہر دلی پہ کسانین زاگانی حکانی باروا گون وت ہبربدیت۔
- شہ چوکاتی تھا ہما کلیمہ ایکہ پہ جملی جوړ کرتنا بریرہ کیت و دی و رندا
 پورہین جملا جوړو بہ وتی کتابچہان بلکت۔

<p>کسانین زاگ ماس و پس مزن</p>	<p>مروچیین</p>	<p>باندی روچی مزن انت۔</p>
--	----------------	----------------------------

- شہ ای گالان جالگی جملانی اورکین جاگہانی تھا بلکت و آوانا پورہ بکننت۔

کسانین زاگان

بشکننت

سلا و شور

پس و ماس و دگہ مزن باید انت گون _____ جوانین سلوکی بکننت آوانی ہبر،
 نظر و پیشنہادانا پہ جوانی _____ و بہ کاران گون آوان _____ بکننت۔

- سی وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندایی علامهانا بلت.
- سی وانندگ په رون په کسانین زاگانی کدري با روا هبربدنت.
- په جالگئی جملانی اورکین جاگهان شه ای گالان در گیجت و آوانا پوره بکنت.

ماس وپس

کسانین

سلا و شور

شریکه

اگه _____ گون کسانین زاگان به کاران _____ کنتت _____ زاگ
وترابه گسا _____ زانت و گهتر دلچسپیه گرت.

گسویین کار

ای سبخی اولی بارا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

۱. شه نیشکرا چه گیتگه بیت؟

۲. گُلهو بوره ی وارتن پیدگ داریت یا تاوان؟

۳. پچی باید بازوشی مه ورن؟

۴. پچی باید رنداشه و شی وارتن وتی دنتانانا بشودن؟

۵. اگه وتی دنتا نانا مه شودن چونه بیت؟

- چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت، یکوار دگه سی وانندگ په رون شه برِگشیت.

- په ای جالگی گالان یک یک جمله جوړ بکنت.

پیه و سرمایه

مروچین

سرینا

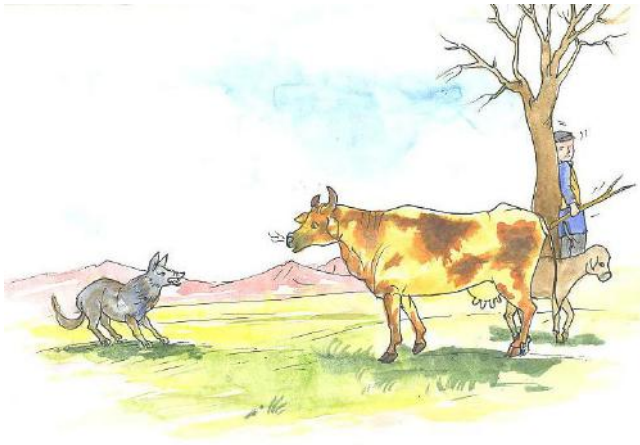
- سبخئی ای بارا ((کسانین زاگ و تی وطنی پیه و سرمایه انت، همی مروچین کسانین

زاگ باندی روچا مزنه بنت)) په رون په برزین تواری بوانت.

نکل

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- وانندگ نکلانی گشتنا بزورنت.
- معرفه ین ناما درست کنت و نشان داتگ بکنت.

جست:

- کی نکلیه زانت؟
- گرک و گوکی نکلا او شکتگت؟

باز غدیمی وختا کریمداد نام به هلکی زندگیه کرت و یک جوانین شیرین گوکی داشت که شه وتی گوکی شیران هم وته وارتنت و هم بها کرتنت ای گوکی کانپ(شاخ) تچک و تیز انتت همیکه خشمین بوتین هر کس و هر چیزی که به نزیکی بیاتین آیراگون وتی کانتهان جت.

يکروچي به بهارئ موسما کريمداد وتي زاگ مُراداگشت که گوک و گولوا په چرينتنا به رودئ کرا بارت. مُراد اي کارا کرت، گوک و گولو چر تنت مُراد هم چمولی نزه کاورت وهم شيره جت که ناگنا پا درشپي توار بوت.

مُراد گت کرت که آواني کچک انت. آيرا توار کرت. به ای و هدا گوک سونی مُراد ووتي گولوا جست، مُراد و ترابه درچکا پناه کرت. گولو هم آبی نزيکا آت، گوک هم آواني ديما او شتات و وترا په هلگرا تيار کرت گرک که وترا نزيک کرتت په ترندی گوکئ سرا هلگر کرت بلی هما دما آنگو کپت. درابوت که گوک آيرا گون وتي کانتهان سک پدرد کرته. مُراد گيشتر به درچکانزيک بوت و کوکارکرت. بگرت، ميلت که گرکی انت آشکتر بزرگري توارئ او شکت په کمکا آت. هميکه گرکئ چم به بزگرا کپت وترا شورانی تنها زیان کرت. وهده که مُراد به گسا آت نکلا په وتی پسا گشت، پسي بازوش بوت وگشت: مُراد بابه، تی هوشا انت که يکروچی سک لانچتی که گوکئ کانتهانا پروش که مال و مردما نا جنت بلی منه زانتون گوکئ کانپ بی پیدگ نه انت و مروچی اگه گوک گرکا گون وتی کانتهان مه جتين گرک باز تاوانه رسينت. هما کانپ درد وارنتت و گرکابی سوب کرتنت.

- ای سبخئ نوکين گالانا سيايگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکين سبخا بوانيت.
- پنچ ډل بيت و هر ډلی په ای نکلی باروا گون وت هبريديت و آخرا یکی شه شما نکلی نتيجهها په دگران بگشيت.
- په ای جُستا سئ پسوداتگ بوته یکی گچين کنت و رندا به وتی کتابچهان بلکت و اړوکين جاگها پرکنت.
- اگه گوک گرکا گون وتی _____ مه جتين، گرک آيرا تا وانيه کرت.

۱. لټکا

۲. کانټا

۳. لگنا

- سئ واندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت

معرفه:

معرفه هما انت که په دیمین مردما (مخاطبا) روش و درا بیت و شه آیی سی داشتگ بیت چو: گلہ سرا گسابها کرتون و دوکانانا زیتون. یعنی همالوگا که ته شه آیی سی داری بها کرتون و هما دوکانانا که زانی زیتون همی راز مچین ضمیر معرفه انت و خاصین نام هم معرفه انت: اکبر، بالاچ، بیرگ انون شه سبخا معرفه نامانا معلوم و به وتی کتابچهان بلکت. - چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سئ واندگ چیزیکه شه ای نکلا زرتگیت په رون په برزین تواری بگشیت.
- په ای جستا سئ پسو داتگ بوته راستینا ودی و به جملی اورکین جاگها به وتی کتابچهان بلکت.
دمیکه گرک آت مُراد _____.

- جست

- گرکاجت

- وترا به درچکاپناه کرت

گسوپین کار

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت و شه برکنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

۱. بزگرشپ وروچ چیی چم و چاری انت؟
 ۲. کدین گله رسنت؟
 ۳. بزگر گله آنا گون چیا دروه کننت؟
 ۴. رنداشه درو و دسته گا چیه کننت؟
 ۵. کي کار ستای وړ انت؟
- سئ واندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه بریکواردگه بگشیت.
گون ای گالان جمله جوړ بکنت.

غدیم

شیرین

کانټ

زاگ

سبخئ ای بارا ((یکروچي به بهارئ موسما کریمداد و تي زاگ مُراداگشت که گوک
وگولوا په چرینتنا به وردئ کرا بارت)) په برزین توارى په رون بوانت.

بزانت بلد

بزانت	گال	بزانت	گال
شاد	گل	مچ. مچین	گِرد
غم	گرتی	نفس	ساه
بپتن به پکرا شتن	دُب	زیبه دنت	برازیت
عضو، بهر	باسک	ای رازی، ای وپی	انچین
سکته کرتن	دلی اوشتاتن	دربارا	درگها
ډډ و ابات	پزور	دیما روگی	ترخی
ادبیات	لبزانک	بدی	گندگی
هنرمند(شُرجن)	فن کار	آزار	پازابی
اولادن، پسگ ان	بچن	شکل، چهرگ	دروشم
جامعه	راج	واکا	کدرتا
سوتن	داگ داتن	بیتواری	کرار
بنگله و ماڤیا	کلاتا	ورگی، وراک	روزی
آزاتی	آجویی	اندازه، حد	کچانه
جتایی، دوری	نپاک	مچین	تیوگین
بلوچی ولسین شئیر	لیلاږو	مچین	دراین
رر رر رر	هالو	امر	رمان
رر رر رر	لولی	چنکئی کپ	مُٔپ

گال	بزانت	گال	بزانت
کسان ساليا	گونډه کيا	دربرت	الاس کرت
جنگره	جيره يي	پا	آسر، گلهسر
جورینگ	پازاب کرتن	کشک	خط
لټ وکت	جتن	وشنام	نيک نام
هما دما	هما کتره	بنجا	مرکز
شموشت	بي هوش کرت	برزسرا	سرونا
تب و خو	عادت	جالسرا	پادونا
دميکه	کتره که	بنياد	بنگيچ، اساس
ورگی	وراک، خوت	گوروپاناد	گور وپتي
دلگوش کرتن	پام کرتن	ابریشمی پل	هماپل که هلمندی رودی سرا زرنجی شاری روچ نشتنا انت
پیگ	حامگین چرپی	سوداگری	تجاری
پارلمان	مردماني نماينده گانی دیوان	بهیل کرتن	بخشان
بنياد	بنگيچ	مزگ	تام، خوند
کشک	خط	بیر	بدل

گال	بزانت	گال	بزانت
گَشک	ورگین چیز	وشنام	نیک نام
لوټگ	اوست، واهگ	کانټ	شاخ
چارپی چیرا	نظری چیرا	چمولی	اورتین دار ولټ
رسم و داب	دود ورواج	آپی مُرگ	بت، مرگی که آپی تهاروت.
مردمگری	نیکین سلوک	ژټټت	نشت
پاس داشتن	عزت داشتن	حال	واقعہ، دپ دیگ
کدی	چی وختی	تپاکین	متحدین
وشین تب	جوانین تب	گندوک	کسیکه گندیت
کدر	ارزشت، رو	اوشکنوک	کسیکه کوشکنت
کار دربری	کاری دیما برتن	شینگ	تالان و ټنک کرتن
پیه	دارایی، بن مال	گروک	ساری که شه یکی دگری راگیت
کنډی	پسان	بلوک	گروک و چُرځ
حُب	دوستی، میل	گنج	بازین مال و پیه
بټ	شُر دین ورگی شه آرتا	براه	زیب
چټ	چټن، چټگ	ایل زرتن	یات گپتن

گال	بزانت	گال	بزانت
اڙ	ضرورت	بش وزول	جنگل، بازين درخت
دروايی	جوړي، سلامتي	نيرگ	نسل
رو	کدر	ډيل	براه و زيب
موزيم	کهنين چيزانی ساتنی جاگه	وراک	ورگين چيز
غديمی	ديروخت، گوستگ	بی رو دار	بی واک، بی نرگ
اوزار	ازباب و وسیله	نزور	بی واک
ندارگ	سیل	جوردار	زهردار
راج دپتر	تاریخ	وږ وږی	راز رازی
سما جین	اجتماعین	جورینیت	سزا دنت
رد	چوټ	زرد	دل
ناوړ	گندگ	بی توری	ظلم و زورانسری
کارمرز	کارگرگ	استمان	مردم
پُسگ	اولاد	لج و میار	ننگ و غیرت
هنکین	زندگی جاگه	گټ	به کوهان مزین گرم
گټ	گون دنتاناگپتن	گټ	مشکول

گال	بزانت	گال	بزانت
گٽ	گردن، گٽا گپتن	تلار	لاخ، سنگ
درگيجيت	گچين بکنت، وش بکنت	جُريت	سره وارت، بريره کيت.
غديم	ديرين گوستگ	تئون	غالي و کونٽ به گوپتنی وختا
چگگک	جک دارين بتگی که غديما شه ریشگی جوش داتنی رنگ جوړه کرتنت.	چر	پشم و مودی رستنی وسيله
جَلک	پشمی و مودی رستنی وسيله		

بن چمگ

- بلوچيئ زوان راهبند، ع. پھوال ۱.۱. ج علومى اکادمى هجرى شمسيى ۱۳۶۲ سال.
- بلوچيئ متل گالوار. نزار و پولکار ولی محمد رخشانى.
- بلوچيئ گالبند، ع. پھوال.
- سيد گنج "سيد هاشمى".
- براهدارين پل شه بلوچيئ لبزانکئ باگا. ع. پھوال هجرى شمسيى ۱۳۶۶ سال.
- بلوچى بوانين عبدالکريم "راجى".

معارفی ترانه

پادبیت مزن و گوند په نپ و کار معارف

آبات بساتت درو دیوار معارف

بترا کینت دلانا بکنت خون جگرانا

شاداب بساتت گل و گلزار معارف

خون بنت دل وکپ جگر و چم بنت کور

باکی نی که سبز مانیت چمن زار معارف

ما علمی گنوک و ادبی اشخی جنوکن

پروا، نه انت ما را چه شنزار معارف

پروانه سپت هستن و پروانه ډولا

سوچن پروبالا ناگون نار معارف

ما تنگ و گت هسک و هینار زوانن

کورن پما چمگ و ابشار معارف

اپسوز که هست "سرمچار" یک نیسی ترا

کمنت که بکني ندر بدر بار معارف